

KRALJEVINA

JUGOSLAVIJA

URADNI LIST

KRALJEVSKE BANSKE UPRAVE
DRAVSKE BANOVINI

25. kos.

V LJUBLJANI, DNE 28. JANUARJA 1930.

Letnik I.

Vsebina:

110. Zakon o narodnih šolah.
111. Zakon o plačah, stalnih mesečnih in ostalih dokladah in prejemkih, napredovanju in pokojninskih prejemkih učiteljev na srednjih in strokovnih šolah v resortu ministrstva za poljedelstvo.
112. Zakon o podpori za asanacijo vasi.

113. Pravilnik za izvrševanje odredb o verskem pouku po zakonu o srednjih šolah in zakonu o učiteljskih.
114. Pravilnik za izvrševanje odredb o verskem pouku in privatnih šolah po zakonu o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929.
Razne objave iz »Službenih Novin«.

Zakoni in kraljevske uredbe.

110.

Mi

Aleksander I.,

po milosti božji in narodni volji
kralj Jugoslavije,

predpisujemo in proglašamo na predlog Našega ministra za prosveto po zaslišanju predsednika Našega ministrskega sveta

Zakon o narodnih šolah.*

I. poglavje.

Obče odredbe.

§ 1.

Narodne šole so državne ustanove, ki jim je naloga:

s poukom in vzgojo v duhu državnega in narodnega edinstva in verske strpljivosti pripravljati učence za moralne, vdane in aktivne člane državne, narodne in družabne skupnosti;

širiti med narodom prosveto neposredno in posredno, sodelovaje s kulturnimi ustanovami za narodno izobraževanje.

* »Službene Novine kraljevine Jugoslavije« z dne 9. decembra 1929., št. 289/CXIX.

§ 2.

Pouk v narodnih šolah je obči in obvezen v vsej kraljevini Jugoslaviji.

Vsak otrok, čigar roditelji so nastanjeni na ozemlju kraljevine Jugoslavije, se vzgaja po svojih sposobnostih ali v redni narodni šoli ali pa v posebnih državnih zavodih po odredbah tega zakona. Državno oblastvo prisili roditelje ali varuhe (skrbnike), ki zanemarjajo vzgojo svojih ali njim poverjenih otrok, izpolnjevati dolžnosti proti njim. Roditeljem ali varuhom (skrbnikom), ki so nesposobni, izpolnjevati te dolžnosti (zbog raznih hib, bolezni ali malomarnosti), je državno oblastvo upravičeno, odvzeti otroke ter jih oddati drugim rodbinam ali v državne zavode.

§ 3.

Država skrbi po odredbah tega zakona za otvarjanje narodnih šol ter postavlja in plačuje vse učitelje na njih.

§ 4.

Pouk v narodnih šolah je brezplačen v mejah tega zakona.

Učenci narodnih šol ne plačujejo ne vpisnine ne šolnine ne drugih davščin.

§ 5.

Vsaka narodna šola ima svoj pečat z državnim grbom, nazivom šole in imenom kraja, v katerem je.

§ 6.

Besedi: »učitelji« in »učenci« obsezata v zmislu tega zakona tudi učiteljice in učenke, če ni odrejeno kaj drugega.

II. poglavje.

Vrste narodnih šol in trajanje pouka.

§ 7.

Narodne šole so: osnovne šole in višje narodne šole.

Narodne šole so tudi zabavišča, šole za nezadostno razvite in defektne otroke, nadalje ustanove, ki služijo obtemu narodnemu izobražanju: analfabetški tečaji, gospodinjke šole in gospodinjki tečaji, gospodarski tečaji, higienski tečaji in podobno.

§ 8.

Osnovna šola traja štiri leta (prvi, drugi, tretji in četrti razred), višja narodna šola za otroke, ki so dovršili osnovno šolo, pa do dovršenega štirinajstega leta prav tako štiri leta (prvi, drugi, tretji in četrti razred).

Za vseh teh osem razredov je šolanje obvezno.

§ 9.

Za otroke, ki jim državni jezik naše kraljevine ni materin jezik, se sme otvoriti pri osnovni šoli pripravljalni razred. Ta se ne šteje v predpisano število let obveznega šolanja. Vpis v pripravljalni razred ni obvezen.

§ 10.

Otroci, ki nadaljujejo po dovršenem četrtem razredu osnovne šole šolanje v meščanski, srednji ali strokovni šoli, so oproščeni, nadalje hoditi v narodno šolo. To velja tudi za one učence, ki vstopijo pred dovršenim štirinajstim letom v obrt in trgovino ali hodijo v obrtno-trgovinsko šolo.

Kdor izstopi iz omenjenih šol, odnosno iz obrtov, preden dovrši obvezno šolanje v narodni šoli, se mora vrniti vanjo, da dovrši predpisano osemletno šolanje.

§ 11.

V osnovni šoli se vrši samo redni pouk. V višji narodni šoli se vrši redni ali skrajšani pouk.

Koliko bodi olajšav glede razporeda pouka po mesecih v letu za one razrede višje narodne šole, ki imajo skrajšani pouk, odreja minister za prosveto po krajevnih razmerah na predlog krajevnega šolskega odbora in na banov predlog.

Kolikor je redni pouk že uveden, ostane neizpremenjen.

§ 12.

Kjer so ob času poljskih del roditeljem otroci iz višjih narodnih šol neizogibno potrebni za pomoč, sme uvesti minister za prosveto v razredih, za katere je treba, na predlog krajevnega šolskega odbora redni pouk v petih zimskih mesecih, od začetka meseca novembra do konca meseca marca, in skrajšani pouk v ostalem času šolskega leta.

§ 13.

Ustanavljanje zabavišč je obvezno za večja mesta in industrijska središča.

Zabavišča se smejo odvijati na zahtevo občin ali roditeljev, če se vpiše za njih posećanje najmanj 50 otrok, ali kjer spoznajo prosvetna oblastva to za potrebno.

Vpis v zabavišča ni obvezen.

V zabavišča se sprejemajo dečki in deklice z dovršenim četrtem letom. Program in način delovanja v zabavišču predpisuje minister za prosveto.

V zabavišču se ne sme izvajati pouk, predpisan za osnovne šole.

§ 14.

V šole za nezadostno razvite in defektne otroke hodijo oni otroci, ki so nesposobni, zasledovati pouk v narodni šoli (slepi, gluhi, telesno in duševno zaostali).

§ 15.

Šole za nezadostno razvite in defektne otroke se vzdržujejo ob državnih ali banovinskih ali skupnih stroških. Program in način poučevanja v teh šolah predpiše minister za prosveto s posebnim pravilnikom. Praviloma so urejene te šole internatski.

Minister za prosveto odobri in po proračunskih sredstvih tudi podpira one šole in ustanove za duševno zaostale in defektne otroke, ki so osnovane od samoupravnih teles, s privatno iniciativo ali od humanitarnih društev.

§ 16.

Za narodno izobražanje in gospodarsko izpopolnjevanje se odvijajo šole in začasni tečaji glede na potrebe poedinah krajin. Semkaj spadajo gospodinjke šole in gospodinjki tečaji kakor tudi tečaji za odrasle nepismene (analfabete) in drugi tečaji.

III. poglavje.

Otvorjanje in vzdrževanje šol.

§ 17.

Osnovna šola se otvori tam, kjer je v okrožju 4 kilometrov v polmeru najmanj 30 otrok, ki so zavezani, hoditi v šolo.

Tam, kjer bi bil dostop k šoli otežkočen, se otvori šola tudi z 20 učenci.

Višje narodne šole se odvijajo postopno po pogojih, ki so dani v tem kraju.

§ 18.

V krajih, kjer niso izpolnjeni pogoji za otvoritev šole, a je najmanj 10 do 20 otrok, doraslih za šolo, se smejo otvoriti začasne šolske postaje ali ambulantne šole.

V šolskih postajah traja pouk od dne 1. septembra do konca meseca junija. Pouk izvaja učitelj sosednje šole trikrat na teden poldnevno. V ambulantnih šolah traja pouk pet mesecev v enem šolskem letu. V njih poučujejo mlajši učitelji, ki nimajo stalnega službenega mesta, ampak poučujejo pet mesecev v enem in pet mesecev v drugem kraju.

Upravne občine dajo za te ustanove poslopje, kurivo in najpotrebnejšo šolsko opremo kakor tudi

vozila ali odškodnino za vožnjo učiteljem; nagrado pa dodeljuje učiteljem ministrstvo za prosveto.

Ob koncu pouka se vrši vpričo šolskega nadzornika izpit, pri katerem se ugotovi delovanje in doseženi uspeh za vsakega učenca.

§ 19.

Šolska občina je šolska upravna enota, sestavljena iz ene ali več upravnih občin ali njih delov. Dolžnost šolske občine je, vzdrževati eno ali več šol. Vsako naselje mora biti v sestavi ene šolske občine.

Poleg imena kraja sme imeti šola ime kakšnega zgodovinskega priznanega našega nacionalnega velikan. To ime odredi minister za prosveto na predlog banske uprave.

§ 20.

Vsaka šolska občina ima svoj krajevni šolski odbor.

§ 21.

Kjer mora biti v upravni občini po tem zakonu več šol, odredi občinski odbor kraj in okoliš za poedino šolo.

O tem izboru zemljišča in o odreditvi okoliša odloči dokončno ban.

§ 22.

Dolžnosti upravne občine za šolo so te-le: Dati mora potrebno zemljišče za šolo, šolsko dvorišče, igrališče, zemljišče za praktični kmetijski pouk, učiteljski vrt (na kmetih [v vaseh] obvezno, v mestih po možnosti) in za učiteljska stanovanja, vse to po možnosti blizu šole; skrbeti mora, da so pravilna vsa pota, ki drže do šole.

§ 23.

Dolžnosti šolske občine so te-le:

1.) sezidati mora in vzdrževati v dobrem stanju šolska poslopja, v katerih morajo biti: potrebne učilnice in delavnice, urejene po higienskih in pedagoških pravilih; po možnosti dvorana za šolske slavnosti, ki služi tudi za sobno telovadbo; potrebne pisarne in zborovalnica; stanovanja za učitelje in za slugo;

2.) nabavljati mora šolsko opremo in učila za šolo, siromašnim otrokom pa knjige in šolske potrebščine;

3.) dajati mora kurivo za šolo, upravitelja in šolskega slugo, če stanujeta v šolskem poslopiju;

4.) skrbeti mora za otvarjanje novih šol, oddelkov in tečajev po § 16. tega zakona;

5.) skrbeti mora po možnosti za šolske kuhinje in za dnevna otroška zavetišča;

6.) kjerkoli je mogoče, mora napraviti in urediti šolske kopalnice in otroške poliklinike za specialno zdravljenje;

7.) zadoščati mora vsem stvarnim potrebam za vzdrževanje šol (popravila šolskih poslopij, plačevanje slug, razsvetljava, potrebščine za zabavišča i. dr.);

8.) podpirati mora prosvetne ustanove, s katerimi se širi obča prosveta med narodom.

§ 24.

Industrijska podjetja morajo podpirati šolsko občino pri zidanju šolskih poslopij in učiteljskih stanovanj, če se ne udeležujejo sorazmerno z obsegom podjetja v tem kraju občinskih bremen ali če nimajo lastnih šolskih poslopij. V tem primeru odloča o prispevku teh podjetij obče upravno oblastvo. Ta prispevek ne sme biti večji od vsote, ki bi jo plačevalo podjetje za šolsko občino, če bi se obdavčevalo v dotični upravni občini.

§ 25.

Vsaka šolska občina mora imeti svoj proračun. Šolski proračun sestavlja šolski odbor dotične šolske občine. Če je okoliš šolske občine isti kakor okoliš upravne občine ali če je več šolskih občin v eni upravni občini, predloži šolski odbor proračun upravni občini, ki razpravlja o njem ter ga uvrsti v svoj občinski proračun, šolski odbor pa ima pravico pritožbe na sreskega načelnika, če misli, da so njegove zahteve upravičene. Če obseza šolska občina več upravnih občin ali dele upravnih občin, sestavi šolski proračun šolski odbor dotične šolske občine ter ga predloži po sreskem načelniku banovinskemu šolskemu odboru. Če ga banovinski šolski odbor odobri, ga pošlje odboru pristojne upravne občine, da ga uvrsti v letni občinski proračun. Upravne občine ne smejo oddeliti šolskega proračuna od proračuna za občinske potrebščine, ampak ga morajo uvrstiti kot sestavni del občinskega proračuna pod posebnim naslovom: «Narodno šolstvo» ter ga predložiti z njim vred višjemu oblastvu.

§ 26.

V proračun se postavljajo vsote za redno vzdrževanje šol. Zviški ne smejo presežati 10 % prejšnjega šolskega proračuna. Večja popravila in investicije, ki presežajo zvišek 10 % preko šolskega proračuna za minulo leto, se smejo učiniti samo, če jih odobri glede na ostale obremenitve te občine minister za prosveto in minister za finance.

§ 27.

Poslopja narodnih šol morajo biti na prikladnih in zdravih krajih; biti morajo suha in svetla ter morajo imeti dovolj prostora za učence.

Minister za prosveto predpisuje sporazumno z ministrom za gradbo in z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje z uredbo določila o zidanju šolskih poslopij in učiteljskih stanovanj, o šolski opremini, o ureditvi šolskih vrtov, dvorišč i. dr. kakor tudi dotične vzorne načrte za šolska poslopja.

§ 28.

Kjer občina nima prikladnega zemljišča, ga sme nabaviti z razlastitvijo (ekspropriacijo).

§ 29.

Poleg upraviteljevega stanovanja mora imeti vsaka šola blizu šolskega poslopja toliko predpis-

nih stanovanj za učitelje, kolikor je posebnih oddelkov, kakor tudi stanovanje za enega slugo. Brez predpisnega števila teh stanovanj s potrebnimi priključitvami se ne sme otvoriti ne šola ne nov oddelek.

V mestih in trgih sme dajati občina namesto stanovanja stanarino. Stanarina znaša na mesec: v Beogradu in Zagrebu po 500 Din za vsakega učitelja, v mestih s preko 50.000 prebivalci po 400 Din, v mestih od 30.000 do 50.000 prebivalcev po 350 Din, v mestih izpod 30.000 prebivalcev po 300 Din, v trgih po 200 Din.

§ 30.

Z odobritvijo pristojnih oblastev zida šolska občina po licitaciji ali pa v svoji režiji vsa poslopja za šolsko potrebo, pri čemer uporablja delovno moč in material, s katerima razpolaga.

Načrt za gradnjo šolskega poslopja odobri ban.

§ 31.

Občine smejo zidati ob svojih stroških poslopja, namenjena narodnemu izobraževanju, kakor: kmetijske šole, gospodinske šole, strokovne šole itd.

V ta namen se sme združiti več občin.

§ 32.

Pri vsaki novi gradnji in pri dozidavanju poslopij, ki jih grade občine v kakršnekoli prosvetne namene, podpira država vse občine, razen mestnih, ki imajo svoje gradbene strokovnjake, na njih prošnjo in ob svojih stroških s tem, da izdeluje gradbene načrte in proračune, vodi vrhovno strokovno nadzorstvo in daje vse potrebne strokovne komisije za pregled poslopja.

§ 33.

Onim občinam, ki nimajo ne predpisanih šolskih poslopij ne materialne možnosti, da bi jih zgradile same, pomagajo banovine in država graditi šolska poslopja.

Pristojna oblastva smejo dovoliti, da se uporabi za gradnjo šol delovna moč in material, s katerima razpolaga država.

§ 34.

Če se pokaže potreba, odredi ban upravni občini, naj otvori novo ali razširi obstoječo šolo. Zoper to odločbo se sme upravna občina pritožiti na ministra za prosveto.

§ 35.

Da bi se z otvarjanjem novih šol hitreje in močnejše povzdignila narodna prosveta, se ustanavlja pri Državni hipotekarni banki državni šolski fond, ki mu je dodati vsako leto iz državnega proračuna potrebno vsoto, dokler ne doseže skupaj 150.000.000 dinarjev. Iz tega fonda se dajo samo posojila za gradnjo novih poslopij za šole in za učiteljska stanovanja, obsežena s tem zakonom.

Posojila za gradnjo novih poslopij se dajo prvenstveno krajem, kjer šol vobče ni.

Rok se odreja po količini posojene vsote in po imovinskem stanju dotične občine.

Siromašnim šolskim občinam, v katerih je najmanj 60 % nepismenih, se daje posojilo z manjšimi obrestmi ali brezobrestno z rokom do 20 let.

Državni šolski fond upravlja minister za prosveto sporazumno s predsednikom ministrskega sveta po pravilih, ki jih predpiše sporazumno z ministrom za finance in v soglasnosti s predsednikom ministrskega sveta.

§ 36.

Šolsko poslopje in šolsko dvorišče se ne smeta rabiti za nič drugega nego za šolo in za smotre, ki se skladajo z občinim smotrom narodnih šol (§ 1.).

§ 37.

Imovina šolske občine sestavljajo:

- 1.) vsa šolska poslopja in celokupna nepremična šolska imovina;
- 2.) vsa šolska oprema;
- 3.) zbirke učil in šolske knjižnice;
- 4.) krajevni šolski fond;
- 5.) gotovina od raznih dohodkov.

§ 38.

V krajevni šolski fond se stekajo vsa darila, vse pobožne ustanove (zadužbine) in drugi dohodki, namenjeni tej svrhi.

Krajevni šolski fond služi:

- 1.) za podpiranje siromašnih učencev, zlasti onih, ki so brez roditeljev;
- 2.) za podpiranje šolarskih izletov in tekem, šolskih knjižnic za otroke in odrasle;
- 3.) za šolske kuhinje in šolska dnevna zavetišča;
- 4.) za potrebe narodnega izobraževanja vobče.

§ 39.

Šolska občina se mora vknjižiti na vso šolsko nepremično imovino.

Od šolske nepremične imovine se ne sme nič uporabiti in tudi ne odsvojiti ali obremeniti za druge namene nego za one, ki jih predpisuje ta zakon, in sicer po odobritvi ministra za prosveto.

§ 40.

Če se iz ene šolske občine izloči nova šolska občina ali del šolske občine, jima gre pravica do sorazmernega dela skupne šolske imovine. Razdelitev se izvrši sporazumno.

Ob nesporazumu reši spor ban.

§ 41.

Za pokrivanje potrebščin ima vsaka šolska občina na kmetih šolsko blagajno, v katero se stekajo:

- 1.) vsote, ki jih daje upravna občina za vzdrževanje šole po rednem proračunu;
- 2.) dohodki od šolskega posestva, fonda ali česa drugega, kar spada k šoli;
- 3.) vsote, ki jih daje šoli banovinski šolski odbor;
- 4.) razni dohodki.

Kako naj se vrše posli šolske blagajne, predpiše minister za prosveto s pravilnikom.

IV. poglavje.

Pouk.**§ 42.**

Učni predmeti v narodnih šolah so:

- 1.) verouk z moralnimi nauki;
- 2.) narodni (srbsko-hrvatsko-slovenski) jezik;
- 3.) narodna zgodovina z najimenitnejšimi dogodki iz obče zgodovine;
- 4.) zemljepis naše države z osnovnim znanjem o drugih državah;
- 5.) računstvo z osnovami geometrije in geometrijskega risanja;
- 6.) prirodne znanosti;
- 7.) praktične gospodarske znanosti in vednosti glede na krajevne potrebe;
- 8.) higijena;
- 9.) gospodarstvo (gospodinjstvo);
- 10.) ročna dela s posebnim uporabljanjem narodnih motivov;
- 11.) risanje;
- 12.) lepopisje;
- 13.) petje;
- 14.) telovadba po sokolskem sistemu.

§ 43.

Verski pouk je obvezen za vse priznane vere. Verouk poučujejo ali duhovniki ali pa učitelji dotične konfesije, kakor pač žele roditelji. Duhovnik-veroučitelj mora biti državljan kraljevine Jugoslavije.

Kjer se odločijo roditelji, da poučuj verouk učitelj, toda ni učitelja iste vere, katere so učenci, poučuje verouk duhovnik; kjer pa ni ne enega ne drugega, poučujejo verouk druge primerne osebe.

Veroučitelje-duhovnike postavlja minister za prosveto izmed kandidatov, ki jih je predlagalo pristojno oblastvo dotične konfesije, nagrado pa jim odreja in plačujejo krajevne verske občine ali roditelji sami. Prav to velja tudi za druge osebe, ki poučujejo verouk, če ni duhovnika in učitelja.

Da zadobe veroučitelji-duhovniki potrebno pedagoško-metodično izobrazbo, opravljajo poseben veroučiteljski izpit.

One veroučitelje-duhovnike in druge osebe izven učiteljskih in duhovniških krogov, ki poučujejo verouk, razreši minister za prosveto dolžnosti na predlog banske uprave, če ne ustreza njih delovanje v šoli pedagoško-metodičnim načelom ali če se njih vedenje v šoli in zunaj nje ne sklada z običnimi smotri narodnih šol.

Učni načrt in program iz verouka predpisuje minister za prosveto, ko je zasljal ministrstvo pravde.

§ 44.

Obični redni pouk v narodni šoli se izvaja v državnem jeziku po učnem načrtu in programu, ki ga predpisuje za vso državo minister za prosveto, ko je zasljal glavni prosvetni svet, pri čemer se ravna po načelu koncentracije pouka in učenčevega aktivnega sodelovanja.

Učni program mora dajati možnost, da se prilagodi pouk življenjskim razmeram in potrebam v kraju, kjer je šola. V višji narodni šoli razvija pouk zmisel za kmetijstvo, a za obrt, trgovino in industrijo, kjer je to potrebno.

§ 45.

V krajih, kjer stanujejo v znatni meri državljani drugega jezika, se otvorijo za njih otroke posebni oddelki osnovne šole. V teh oddelkih ne sme biti manj nego po 30 učencev. Izjemoma se sme otvoriti tak oddelek tudi s 25 učenci, o čemer odloči minister za prosveto.

Program in učni načrt je isti kakor v ostalih osnovnih šolah v državi.

Pouk v teh oddelkih se izvaja v učenčevem materinem jeziku. V teh oddelkih se poučuje državni jezik kot obvezen predmet.

Kjer je v kraju več oddelkov iste narodne manjšine, smejo imeti svojega posebnega upravitelja.

§ 46.

Če so v kraju oddelki, odnosno šole z državnim učnim jezikom, poleg njih pa tudi posebni oddelki ali šole z učnim jezikom druge narodnosti, morajo hoditi otroci državnega materinega jezika v osnovno šolo z državnim učnim jezikom; otroci druge narodnosti in drugega jezika smejo hoditi po volji roditeljev v oddelke z državnim učnim jezikom namesto v oddelke svojega materinega jezika.

Otroci ene narodne manjšine ne smejo hoditi v šolo druge narodne manjšine.

V krajih, kjer so šolskoobvezni otroci narodnih manjšin, ki po svojem številu ne morejo imeti pouka v materinem jeziku, morajo hoditi ti otroci v šolo z državnim učnim jezikom.

§ 47.

V vseh narodnih šolah poučujejo državni učitelji in ti morajo biti popolnoma večji državnemu jeziku. To velja tudi za veroučitelje.

Učiteljice poučujejo po potrebi v ročnih delih in gospodinjstvu tudi učenke iz onih oddelkov, kjer poučujejo sicer redno učitelji.

§ 48.

Narodne šole so nerazdeljene ali razdeljene.

Šole z eno učno osebo (za obči pouk), ki poučuje vse učence dotične šole, so nerazdeljene; šole z dvema ali več učnimi osebami, v katerih se razdele otroci za poučevanje na poedine učne osebe, so razdeljene.

§ 49.

Učenci, ki jih poučuje ena učna oseba v posebni šoli, so šolski oddelek.

Zaradi pouka se porazdeljujejo učenci na razrede. Razred sestavljajo učenci, ki se uče skupno istih predmetov po istem učnem programu.

V šolah, kjer poučuje en učitelj istočasno v več razredih, se smejo združiti učenci dveh, v višjih razredih narodne šole pa tudi treh razredov v en kombiniran razred.

Učenci tako kombiniranega oddelka se poučujejo redno skupno v istem stvarnem gradivu; potem-takem se smejo prirediti v ta namen tudi posebne učne knjige.

§ 50.

Vzgoja dečkov in deklic je skupna.

Kjer dopuščajo razmere, se morajo ločiti dečki in deklice na posebne deske in dekliske šole ali na posebne oddelke.

§ 51.

Vsak učitelj ima svoj oddelok.

Oddelok z enim razredom ne sme imeti praviloma nad 50, z več razredi pa ne nad 40 učencev. Če je število večje, se oddelok razdeli.

§ 52.

Pri vsaki narodni šoli na kmetih, po možnosti pa tudi pri drugih, mora biti šolski vrt, ki naj služi za obče učne namene, zlasti pa za pouk v prirodnih znanostih, za praktične vaje učencev v kmetijstvu, kakor tudi šolska kuhinja za vaje učenk v gospodinjstvu. Ministrstvo za prosveto predpiše vzorne načrte za šolske vrtove.

Dohodek od teh vrtov pripada učiteljem.

Razdelitev tega dohodka se uredi s pravilnikom.

Minister za prosveto odredi, kjer je treba, tri dni v letu, ob katerih vrše učenci narodnih šol pod vodstvom učiteljev pogozdovanje in napravljajo nasade.

Na poedinih krajih se osnujejo šolski gaji. Za vzdrževanje nasadov (obramba zoper sušo, živino itd.) skrbijo učenci po navodilih učiteljev.

§ 53.

Narodna šola mora imeti zbirke potrebnih učil in knjižnico za učitelje in za učence, po možnosti pa tudi za prebivalce šolske občine.

§ 54.

Šolski pouk traja redno deset mesecev, od začetka meseca septembra do konca meseca junija, šolsko leto pa se računa od dne 1. septembra do dne 31. avgusta.

Velike šolske počitnice trajajo redno dva meseca, v mesecih juliju in avgustu. Ostale odredbe o prekinitvi šolskega pouka zbog potreb poedinih krajev, o praznikih kakor tudi o šolskih ekskurzijah in slavnostih predpiše minister za prosveto s pravilnikom.

§ 55.

Dne 28. junija je prirediti v vsaki narodni šoli završno šolsko slavnost. Takrat se tudi obdarujejo ali pohvalijo učenci, ki so v učenju in vedenju odlični ali prav dobri.

V. poglavje.

Učenci.

§ 56.

V šolo se vpisujejo vsi sposobni otroci moškega in ženskega spola, ki dovrše do konca dotičnega koledarskega leta sedmo leto.

Telesno in duševno posebno razviti otroci se smejo vpisati v šolo tudi s popolnoma dovršenim šestim letom, če je v šoli dovolj prostora.

§ 57.

Učence vpisuje krajevni šolski odbor najdlje do dne 1. julija vsakega leta na osnovi zdravniškega pregleda vseh otrok, doraslih za šolo, po seznamku, ki ga sestavi ob svoji odgovornosti upravna občina; na osnovi tega seznamka pozivlje po roditeljih otroke pred šolski odbor.

Ustanovljeni seznamek vpisanih otrok poleg seznamka onih otrok, ki so ostali nevpisani, podpiše krajevni šolski odbor ter ga pošlje občemu upravnemu oblastvu v pregled in odobritev. V seznamku nevpisanih otrok se obrazloži, zakaj niso vpisani.

Prilože se tudi vse prošnje in pritožbe, če jih je kaj.

Kako naj se vrši zdravniški pregled otrok za vpis v šolo, predpiše ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje sporazumno z ministrstvom za prosveto.

§ 58.

Na podstavi zdravniškega pregleda so oproščeni, * hoditi v šolo, otroci:

1.) ki zbog telesne nesposobnosti ne morejo prihajati v šolo in tudi ne morejo uspešno zasledovati pouka (slepi, gluhonemi itd.);

2.) ki so umobolni ali duševno nezadostno razviti;

3.) ki imajo nalezljive bolezni.

Te otroke mora imeti šolska uprava še nadalje v razvidnosti po § 15.

§ 59.

Če otrok zbog neuklonljivih zaprek ne more redno hoditi v šolo, dovoli ministrstvo za prosveto, da sme privatno opravljati izpite. To velja za otroke, ki živijo na svetlinikih (na širokem morju), v observatorijih na visokih planinah, na otokih, kjer ni šol, in temu podobno; prav tako tudi za otroke, ki jih ovira dolgotrajna bolezen, redno hoditi v šolo. Taki otroci morajo opravljati izpit vsako leto v najbližji šolski občini.

Privatnega učenca ne sme izpraševati oni, ki ga je poučeval.

§ 60.

Vsi vpisani otroci morajo redno hoditi v šolo. Za izostajanje so odgovorni roditelji ali varuhi (skrbniki), pa tudi oni, ki so sprejeli šolske otroke v službo.

Izostanek iz šole opravičujejo ti-le primeri:

1.) otrokova bolezen;

2.) smrt rodbinskega člana;

3.) elementarna nezgoda, če preprečijo prihod v šolo poplava, nevihta, snežni metež ali snežni zameti.

Začasno ne smejo hoditi v šolo otroci, ki so od tega izključeni po zdravstvenih predpisih.

§ 61.

Učitelj vodi točno evidenco o izostankih učencev iz šole ter jih, kakršne so pač razmere, opraviči ali ne opraviči.

O opravičenih izostankih sestavi posebno poročilo po potrebi, najmanj pa vsakega prvega in petnajstega dne v mesecu, ter ga pošlje po upravitelju krajevnemu šolskemu odboru.

Krajevni šolski odbor pozove po občinskem poglavarstvu roditelje ali varuhe (skrbnike) najdlje v štirinajstih dneh ter izreče po pismenem zaslišanju kazen, ki more biti:

- 1.) opomin;
- 2.) denarna kazen od 10 do 20 Din za en dan izostanka.

Kazni je uporabljati praviloma v označenem redu. V težjih primerih se sme uporabiti izven reda težja kazen.

Zoper kazen krajevnega šolskega odbora je dopustna v osmih dneh pritožba na obče upravno oblastvo, zoper čigar odločbo ni pritožbe.

Denarne kazni se izrekajo v korist državnega šolskega fonda. Izterjuje jih občinska uprava (poglavarstvo) v petnajstih dneh po prejemu obsodbe. Če občinska uprava ne izterja kazni od roditeljev v odrejenem roku, jo plača predsednik (poglavar, župan) dotične občine. Denarna kazen se sme izpremeniti siromašnim roditeljem na njih prošnjo v delo na šolskih ali občinskih poslih.

Natančnejše odredbe, kako je postopati ob izrekanju in izvrševanju teh kazni, predpisuje minister za prosveto.

§ 62.

Roditelj, ki ga pozove krajevni šolski odbor, mora ugoditi pozivu. Če mu ne ugodí, mora postopati občinsko oblastvo prav tako kakor takrat, kadar kdo ne ugodí pozivu drugega javnega oblastva.

§ 63.

Napredek učencev v učnih predmetih in njih vedenje se ocenja dvakrat na leto: ob koncu prvega poluleta v mesecu januarju in ob koncu drugega poluleta v mesecu juniju.

Učenčev uspeh v posrednih predmetih se ocenja z ocenami: odlično (5), prav dobro (4), dobro (3), slabo (2), nezadostno (1).

Učenčevo vedenje se ocenja z ocenami: odlično, prav dobro, dobro, neprimerno.

V višji razred se prevajajo učenci ob koncu šolskega leta po tem, kakršna je ocena uspeha.

Ob odločanju o učenčevem prestopu v višji razred je treba vpoštevati njegov celokupni napredek v šoli. Onemu učencu, ki pokaže vobče slab uspeh, pa ni upanja, da bi dohitel tovariše v višjem razredu, se dovoli, ponavljati razred.

§ 64.

Prevajanje učencev iz ene šole v drugo se vrši na zahtevo roditeljev s posebnimi prevodnicami, ki

jih pošlje upravitelj šole neposredno upravitelju one šole, v katero učenec prestopa.

Prevodnico dobe tudi oni učenci, ki prestopijo, preden dokončajo obvezno šolanje, pa so dovršili štirinajsto leto življenja, v meščansko, srednjo, strokovno šolo ali pa odidejo v obrt ali trgovino (§ 10.).

Iz vpisne knjige prve šole se izbriše učenec takrat, kadar sporoči upravitelj druge šole, odnosno lastnik obratovalnice, da je učenec tam vpisan.

§ 65.

Učenci, ki so izpolnili šolsko dolžnost po dovršenih letih obveznega šolanja, se izbrišejo iz šole ter dobe izpričevalo o dovršenih osnovni, odnosno višji narodni šoli.

Šolski upravitelj mora imeti po posebnem seznamu v razvidnosti vse učence, ki prestopijo v druge šole, in paziti, da se ne gode zlorabe.

§ 66.

Med osemletnim šolanjem se sme izbrisati učence iz šole:

- a) če težko oboli za neozdravno boleznijo;
- b) če je zbog poznejšega vpisa ali ponavljanja razredov prestar za šolo ter dovrši deček 16., deklica pa 15. leto.

V obeh teh primerih odloči o izbrisu krajevni šolski odbor na prošnjo roditeljev ali po svojem predarku, odločbo pa odobri obče upravno oblastvo.

§ 67.

Telesna kazen je prepovedana. Druge kazni se smejo uporabljati samo v meri, ki učenec ne ubija volje in zaupanja v samega sebe.

§ 68.

Učenci ne smejo biti člani društev na verski podstavi in tudi ne društev, ki bi v kakršnikoli obliki ovirala versko strpljivost ali bila nasprotna državnemu ali narodnemu edinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev.

§ 69.

Razen zgolj šolskih slavnosti se smejo udeleževati učenci samo onih javnih slavnosti in javnih prireditvev, ki so obdržavne ali občenacionalne značaja ali so v tesni zvezi s šolo.

VI. poglavje.

Učitelji.

1. Vrste učiteljev in njih izobrazba.

§ 70.

V vseh državnih narodnih šolah (šolskih zabavišnih) in šolah za nezadostno razvite in defektne otroke, v tečajih za odrasle nepismene kakor tudi v vseh drugih podobnih šolah, ki so podrejene ministrstvu za prosveto, poučujejo učitelji in strokovne osebe.

Zaposleni smejo biti razen s poučevanjem tudi kot upravni šolski organi pri oblastvih in ustanovah po tem zakonu.

§ 71.

Učitelji so po službi ali začasni ali stalni.

Za začasnega učitelja se sme postaviti, kdor je dovršil državno učiteljske in opravil učiteljski zrelostni izpit, odnosno učiteljski diplomski izpit, ali dovršil višjo pedagoško šolo ali pedagoške nauke na filozofski fakulteti.

Za stalnega učitelja se potrdi začasni učitelj, ki je opravil praktični učiteljski izpit.

§ 72.

Praktični učiteljski izpit sme opravljati začasni učitelj po dvoletnem uspešnem delovanju v osnovni šoli. Oni začasni učitelji, ki v štirih letih ne opravijo praktičnega izpita, ne morejo ostati nadalje v službi.

§ 73.

V zabaviščih delujejo učiteljice, ki so izprašane tudi za zabavilje.

Zabavilje dobe stalnost po praktičnem zabaviljskem izpitu, ki ga smejo opravljati po dvoletnem uspešnem delovanju v zabavišču.

One zabavilje, ki v štirih letih ne opravijo praktičnega zabaviljskega izpita, izgube službo.

Zabavilje smejo biti tudi učiteljice brez popolne učiteljske kvalifikacije, če imajo posebno kvalifikacijo za zabaviljo.

§ 74.

Učitelji in zabavilje se postavljajo in napredujejo po odredbah zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923.

§ 75.

V osnovni šoli smejo poučevati učitelji in učiteljice ne glede na spol učencev. V višji narodni šoli je treba gledati in, kjer koli je mogoče, izvesti glede na število učencev in učiteljskih oseb, da poučujejo učitelji moško, učiteljice pa žensko mladino.

V nerazdeljenih šolah poučujejo prvenstveno učitelji.

§ 76.

Za poedine strokovne predmete, zlasti v nižji narodni šoli, se smejo postavljati strokovno izobražene osebe kot honorarni učitelji.

2. Dolžnosti učiteljev.

§ 77.

Vsak učitelj katerekoli vrste mora opraviti ob vstopu v državno službo prisego, predpisano z uredbo o opravljanju prisege za vse uradnike in uslužbence v resortu ministrstva za prosveto, kjer pa je učitelj sam, pred občinu upravnim oblastvom.

Učitelje uvaža v službo upravitelj, v nerazdeljenih šolah pa predsednik krajevnega šolskega odbora.

§ 78.

Vsi učitelji morajo:

1.) vzgajati otroke po pedagoških načelih ter jih poučevati v vseh učnih predmetih po predpisanem načrtu in programu v zmislu odredb § 1. in § 42. tega zakona;

2.) praviloma imeti toliko ur, kolikor jih je predpisanih za dotični razred, odnosno oddelek, največ pa osem in dvajset ur na teden;

3.) redno voditi razredne in šolske vpisnice in vse ostale predpisne šolske knjige;

4.) obračati enako pozornost na vse učence brez razlike ter ocenjati njih uspeh in vedenje pravično in nepristransko;

5.) voditi ob dneih, ki jih odredi minister za prosveto, otroke k službi božji;

6.) poročati upravitelju šole ali krajevnemu šolskemu odboru o izostajanju učencev iz šole, če roditelji ali varuhi (skrbniki) ne opravijo izostanka;

7.) nadomeščati obbolele in odsotne učitelje po upraviteljevem razporedu in nalogu;

8.) hraniti v pravilnem stanju vse njim poverjene šolske stvari, za katere so materialno odgovorni;

9.) sodelovati pri učiteljskih in roditeljskih zborih, ki se sestajajo zaradi pretresanja vzgojnih vprašanj;

10.) posegati s pripomočjo države in banovin znanstvene in praktične učiteljske tečaje in predavanja, ki se prirejajo za spoznavanje znanstvenih novosti ali za dosežanje enotnosti v pouku in vzgoji;

11.) delovati za narodno izobraževanje.

§ 79.

Ko prevzame učitelj razred ali šolo, prevzame tudi vse šolske stvari: učila, arhiv, knjižnico, razredni imenik in vse ostalo, kar spada k dotičnemu razredu ali k dotični šoli, ter hrani vse v pravilnem stanju do predaje.

Za vse stvari podpiše učitelj inventar ter je za nje materialno odgovoren.

§ 80.

Če so poedini učitelji krajši čas bolni ali odsotni, se spoje razredi praviloma v oddelke z večjim številom otrok.

§ 81.

Vsi učitelji se morajo vesti v službi in izven službe tako, kakor se spodobi olikanim ljudem in vzgojiteljem mladine in naroda.

Učitelj mora dajati zgled državljske, verske, politične in kulturne strpljivosti. Zato se mora izogibati vseh akcij privatnega in javnega, zlasti zgolj političnega značaja, ki utegnejo dovesti do ne-strpljivosti. Zaradi tega ne smejo biti učitelji člani organizacij, ki so kakorkoli škodljive za smotre narodnih šol (§ 1.); ter se tudi ne smejo baviti s posli, ki se ne skladajo z učiteljskim poklicem.

Za izvrševanje drugih poslov, razen učiteljskih, morajo predhodno izposlovati dovolitev ministra za prosveto.

§ 82.

Učitelji morajo podpirati vsako delovanje zunaj šole, ki se vrši za izobraževanje širših narodnih krogov v zmislu tega zakona. Ministrstvo za prosveto odreja po svojih proračunskih sredstvih nagrado onim učiteljem, ki delujejo s posebnim uspehom za narodno izobraževanje zunaj šole, kakor tudi za njih delovanje v posebnih tečajih.

§ 83.

Vsak izostanek iz službe mora učitelj pravočasno in popolnoma opravičiti tako, kakor je predpisano z uradniškim zakonom.

3. Pravice učiteljev.

§ 84.

Vsi učitelji državnih narodnih šol so državni uradniki ter imajo položaj in vse pravice po zakonu o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923., kolikor ni odrejeno s pričujočim zakonom kaj drugega. Vsi državni učitelji narodnih šol imajo po §§ 23. in 29. tega zakona pravico do stanovanja, odnosno do stanarine, in na kmetih tudi do kuriva.

Učiteljica, omožena z neučiteljem, ne more dobiti stanovanja v naravi.

§ 85.

V učiteljsko službo se ne sme prevesti uradnik:

- a) ki ima nad 30 let, če ni bil prej učitelj;
- b) ki je bil učitelj, toda je imel prekinitve daljšo od desetih let v izvenprosvetni službi;
- c) ki je bil učitelj, toda ima nad 35 službenih let;
- d) ki je bil zbog nesposobnosti za učiteljsko zvanje že kdaj odstranjen iz učiteljske službe.

§ 86.

Učitelj, ki je bil izven učiteljske službe nad pet in manj kot deset let, se sme iznova sprejeti v učiteljsko službo, če ponovi praktični učiteljski izpit in če dokaže, da njega dotedanje vedenje in dotedanji poklic ne bosta škodovala učiteljskemu poklicu.

§ 87.

Ko dovrši učitelj ali zabavilja 35 let aktivne državne službe, ima pravico do tolike pokojnine, kolikršni so bili njegovi (njeni) poslednji letni redni prejemki, zvišani za 15 % osnovne plače.

Učitelji, ki se upokojijo, preden dovrše dobo za popolno pokojnino, dobivajo kot pokojnino 50 % pokojninske osnove za prvih deset let službe; za vsako nadaljnjo polovico leta službe pa se jim odredi odstotek po poslednjem odstavku člena 140. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923.

Po dovršenem 35. letu aktivne službe se učitelji na prošnjo upokojijo.

Učiteljice-matere, ki imajo več kot tri otroke, se smejo po dovršenih 20 letih aktivne službe upokojiti na svojo prošnjo s pravico do pokojnine, ki jim pripada po službenih letih.

4. Disciplinski predpisi.

§ 88.

Učitelji in šolski nadzorniki, ki prekršijo svoje dolžnosti, se kaznujejo po odredbah tega zakona.

Kazni so: 1.) opomin; 2.) ukor; 3.) izguba plače od treh dni do treh mesecev; 4.) premešitev v drug kraj brez povračila selitvenih stroškov; 5.) odpustitev iz službe brez izgube pridobljenih pravic, če bi se vrnili v službo; 6.) odpustitev iz službe z izgubo nekaterih ali vseh pridobljenih pravic; 7.) upokojitev brez zmanjšbe pokojnine ali z zmanjšano pokojnino.

Kazni se odrejajo po velikosti kaznivega dejanja, po okoliščinah, ki zlaščujejo ali otežujejo kaznivo dejanje, in po tem, ali se kaznuje učitelj prvič ali pa se kazni ponavlja.

Nobena kazen se ne sme izreči, dokler se kaznivo dejanje popolnoma ne preišče in dokler se učitelj pisмено ne zaslisi.

§ 89.

Z opominom kaznuje učitelje upravitelj. Z opominom in ukorom jih kaznuje sreski nadzornik. Z izgubo plače do petnajstih dni jih kaznuje ban. Ostale kazni sme izrehati samo minister.

V petnajstih dneh se sme učitelj pritožiti na sreskega načelnika zoper kaznen, ki jo je izrekel upravitelj, in na ministra zoper kaznen, ki jo je izrekel sreski načelnik ali ban.

Minister za prosveto sestavi pri ministrstvu za prosveto pod predsedstvom načelnika za osnovno šolstvo poseben disciplinski odbor iz petih članov, ki oddaja kot posvetovalno telo mnenja o onih učiteljskih kaznivih dejanjih, zaradi katerih izreka kazni minister. V težjih primerih sme zahtevati minister za prosveto, preden izda svojo odločbo, mnenje glavnega prosvetnega sveta.

§ 90.

Kazniva dejanja učiteljev preiskujejo upravitelji ali šolski nadzorniki, če so ta dejanja šolskega značaja, drugače pa vrše to po redni poti državna oblastva.

Preiskava učiteljskih kaznivih dejanj se vrši po redni pristojnosti ali po neposredni naredbi ministra za prosveto, ki sme odrediti v tem primeru tudi svojega posebnega preiskovalca.

Med sodno preiskavo je moči učitelja — kakršen je pač značaj kaznivega dejanja — odstraniti od službe in v tem času prejema polovico plače; če pa se oprosti kot nedolžen, se vrne v službo in dobi pridržano polovico plače. Če se oprosti, ker ni dovolj dokazov, odloči minister na predlog glavnega prosvetnega sveta, ali naj ostane učitelj še nadalje v službi.

Učitelj, ki se obsodi na zaporno kazen, daljšo od šestih mesecev, izgubi plačo v času, dokler je v zaporu.

Učitelj, ki ga obsodijo državna sodišča zaradi brezčasnih dejanj, se odpusti iz službe z izgubo

vseh pridobljenih pravic. Tak učitelj se ne more vrniti v državno službo.

§ 91.

Učitelji, ki dobe v dveh letih zaporedoma slabo ali nezadostno oceno, se odpuste iz službe.

Če so pridobili pravico do pokojnine, se odpuste brez pravice do osebne pokojnine.

§ 92.

Če učitelj, ki je bil kdaj kaznovan z opominom ali ukorom ali z izgubo plače do petnajstih dni, v treh letih po tem nikakor ne prekrši svojih dolžnosti, se smatra, kakor bi niti ne bil kaznovan.

Učitelj, ki je bil kdaj odpuščen iz službe, se sme vrniti v službo, če to predlaga glavni prosvetni svet glede na njega vedenje in poklic po odpustitvi in glede na obče zakonske predpise.

5. Postavitve, premestitve, odpustitve in upokojitve.

§ 93.

Kjerkoli je mogoče, se odreja učitelji, ki vstopajo prvič v službo, v prvem službenem letu, učiteljice pa v prvih dveh letih v službovanje samo na šolah z najmanj dvema učiteljema.

Novim učiteljskim kandidatom daje prvenstveno pravico do boljših krajev samo izpričevalo o boljšem uspehu pri učiteljskem diplomskem izpitu.

Učitelji iz prvega odstavka tega paragrafa se premeščajo po dovršenem prvem, učiteljice pa po dovršenem drugem službenem letu obvezno na manjše šole na kmetih.

Število praznih učiteljskih mest objavi minister za prosveto ob koncu vsakega šolskega leta.

§ 94.

Postavljanje, premeščanje, upokojevanje in sprejemanje ostavke uslužbencev, obseženih s tem zakonom, se vrši z ukazom na predlog ministra za prosveto ali pa z neposrednim odlokom ministra za prosveto.

Od tega se izvemajo uslužbenci od 2. skupine III. kategorije navzdol; te postavlja v svojem območju ban. Toda iz ene banovine v drugo premešča te uslužbenec minister za prosveto.

§ 95.

Učitelj sme zapustiti službo samo, če se sprejme njegova ostavka.

Ostavka se sme podati po koncu šolskega leta in takrat se mora sprejeti po zakonu o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih. Ostavka, podana pred koncem šolskega leta, ni da bi morala biti sprejeta; če pa se sprejme, ne more dobiti učitelj v tem šolskem letu drugega mesta.

Če izostane učitelj brez dovolitve in brez zadostne opravičbe iz službe pet dni v kraju ali deset dni zunaj kraja ali če ne odide na novo službo v desetih dneh od dne, ko mu je bila priobčena postavitev ali premestitev, se smatra, da je službo

zapustil, in njegovo mesto se proglasi po členu 133. točki 7.), zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923. za izpraznjeno.

§ 96.

Če je užival učitelj med šolanjem državno podporo, se ne sme sprejeti njegova ostavka in tudi ne dopustiti prestop v drugo državno službo, dokler ne odsluži kot učitelj dvakrat toliko časa, kolikor časa je prejemal podporo, ali dokler ne vrne prejete podpore.

Prav tako mora delovati učitelj, ki se je pripravljal z državno podporo za delovanje v specialnih šolah (za nezadostno razvite in defektne otroke, gospodinjke šole i. dr.), v teh šolah najmanj dvakrat toliko časa, kolikor časa je užival državno podporo (v odsotstvu, denarju ali drugače), ali pa mora vrniti dobljene prejemke in dobljeno podporo.

§ 97.

Premestitve se vrše praviloma samo ob koncu šolskega leta.

Dokler traja šolski pouk (od dne 1. septembra do konca meseca junija), se ne smejo vršiti premestitve na prošnjo. O izjemah, če ne nasprotujejo službenim koristim, odloča minister za prosveto.

§ 98.

Po koncu šolskega leta, najdlje do dne 5. julija, podado banske uprave ministrstvu za prosveto predlog za razpored učiteljev na narodne šole v svojem območju.

Ta predlog podado banske uprave skladno s členom 62. zakona o državnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, pri čemer vpoštevajo tudi nastopne okoliščine dotičnih učiteljev:

- 1.) uspeh v šoli;
- 2.) uspešno delovanje v šolah na kmetih v nerazdeljenih oddelkih in težjih krajih;
- 3.) delovanje za narodno izobraževanje, razširjanje pismenosti, organiziranje kulturnih ustanov, organiziranje in podpiranje poljedelskih združenj, čuvanje narodnega zdravja, pobijanje alkoholizma, delovanje v književnosti, prvenstveno v šolski; delovanje v organizacijah za pojačevanje zavesti o narodnem edinstvu in čuvstva verske strpljivosti;
- 4.) rodbinske potrebe (otroci za šolanje, vzdrževanje bratov in sester ali onemoglih roditeljev);
- 5.) službeno dobo (ob enakih prednjih pogojih odloča daljše službovanje, zlasti daljše službovanje v istem kraju); in
- 6.) odredbe §§ 113. in 114. tega zakona.

§ 99.

Na podstavi predloga banskih uprav in glede na občo potrebo službe v vsej državi izvrši minister za prosveto razpored učiteljev.

Ta razpored mora biti dovršen najdlje do dne 15. avgusta vsakega leta, premeščeni učitelji pa morajo biti v novih krajih najdlje do dne 25. avgusta.

§ 100.

Prošnje za premostitev, se vlagajo po pristojnih oblastvih obče uprave.

Na prošnjo ne smejo biti premeščeni učitelji:

1.) katerih povprečna ocena v poslednjih treh letih ne znaša: «dober uspeh» (3);

2.) ki so bili v poslednjem letu ocenjeni z oceno «slab» (2) ali «nezadosten» (1).

3.) ki še niso prebili v kraju, dobljenem na prošnjo, najmanj dveh let. izvzemši zakon (brak) med učiteljskimi osebami.

§ 101.

Trge smejo dobiti učitelji z najmanj 5, mesta z najmanj 8, mesta s popolno srednjo ali strokovno šolo najmanj z 10, mesta s fakulteto pa z najmanj 12 leti uspešne učiteljske službe.

Na šole z manjšinskim učnim jezikom se smejo postavljati po potrebi za učitelje tudi osebe brez teh pogojev.

Prav tako se smejo postavljati po potrebi z manj službenimi leti v mestih in trgih oni učitelji, ki imajo poleg obče šolske kvalifikacije posebno strokovno usposobljenost (dovršili so n. pr. tečaj za ročna dela, za telovadbo, glasbo in podobno).

§ 102.

Vse odredbe tega zakona o postavljanju in premeščanju veljajo tudi za zabavilje.

6. Ocenjanje učiteljev.

§ 103.

Učitelje (v šoli in zunaj nje) ocenjuje sreski in banski šolski nadzorniki.

§ 104.

Učitelji se ocenjuje med vsem šolskim letom. Pri tem vpisuje šolski nadzornik vse važnejše pripombe v list za ocenjanje vsakega učitelja, ki se hrani pri vseh prosvetnih oblastvih. Obrazec tega lista predpisuje minister za prosveto.

Nadzornik vpisuje v prvi vrsti svojo strokovno sodbo o pregledanem učnem delovanju. Razen tega vpisuje svojo sodbo o učiteljski strokovni izobrazbi; o vnetosti za posel; o eventualnem odsotstvu in bolovanju, o vedenju v službi in izven službe (§ 81.); o delovanju za narodno izobraževanje; o učiteljevem drugem eventualnem delovanju in njega svojstvih, ki ga označujejo za vzgojitelja, učitelja in državljana; o eventualnih neugodnih vplivih, ki so ovirali vzgojo in pouk v šoli. Te pripombe morajo biti proizvod objektivnega kritičnega merila z vsemi oziri, ki jih nalaga prosvetna služba.

Vse navedene razmere mora nadzornik presoditi in na podstavi te sodbe najdlje do dne 1. julija določiti končno občo oceno, s katero oceni učitelja kot šolskega delavca. Ocena se mora opirati v glavnem na občo sodbo, ali je učitelj vestno izvrševal svojo dolžnost.

Ocene za učitelje kot šolske delavce so: «odličen» (5), «prav dober» (4), «dober» (3), «slab» (2) in «nezadosten» (1).

Z oceno «slab» in «nezadosten» se oceni oni učitelj, čigar delovanje ne zadovoljuje in ki je poleg tega kriv neuspeha v šoli.

§ 105.

Nadzornikovo sodbo, ki ima značaj učiteljeve letne ocene, pošlje šolski upravitelj po inspekciji v overovljenem prepisu pristojnemu sreskemu šolskemu nadzorniku.

Ob koncu šolskega leta pošlje sreski nadzornik vse to s pregledom končnih letnih ocen banski upravi, da se vpišejo ocene v uslužbenske liste in v list za ocenjanje pri banovini in ministrstvu. Pregled ocen se mora predložiti v dveh izvodih, eden za banovino, drugi za ministrstvo.

§ 106.

Šolski upravitelj pošlje po vsaki inspekciji nadzornikovo sodbo, vpisano v list za ocenjanje, sreskemu nadzorniku v overovljenem prepisu, da jo vpiše v list za ocenjanje dotičnega učitelja, ki se hrani pri sreskem in banskem nadzorništvu kakor tudi pri ministrstvu za prosveto. Prav tako dá to sodbo na vpogled učitelju, sodbo z nezadostno, slabo in dobro letno oceno pa mora vročiti dotičnemu učitelju takoj v overovljenem prepisu.

Zoper oceno «nezadosten», «slab» in «dober» se sme pritožiti učitelj na bana v treh dneh po priobčitvi. V tem primeru odredi ban vnovičen pregled po drugem nadzornem organu. Stroške vnovičnega pregleda plača pritožilec, če se s tem pregledom potrdi prva ocena.

Če pregledata in ocenita učiteljevo delovanje tako sreski kakor tudi banski nadzornik, je odločilna za to šolsko leto ocena banskega šolskega nadzornika.

VII. poglavje.

Skrb za zdravje učiteljev in učencev.

§ 107.

Najmanj dvakrat na leto, v presledku šestih mesecev, se mora dati vsak učitelj in učenec zdravniški pregledati; ta pregled je brezplačen.

Pregledovanje vrše šolske poliklinike ali sreski sanitetni referenti.

§ 108.

Službe v šoli ne sme opravljati oseba, ki boluje za aktivno tuberkulozo ali za drugo nalezljivo boleznijo, ki se utegne prenesti na učence.

Ministrstvo za prosveto podpira ustanavljanje in vzdrževanje domov za okrevanje obolelih učiteljev.

§ 109.

Šolsko poslopje se ne sme zidati, če ni preiskal kraja, kjer naj bi se sezidalo, za to odrejeni zdravnik-higienik ali v njegovem odsotstvu pristojni zdravnik.

§ 110.

Za zdravje učiteljev in učencev skrbe:

- 1.) šolske poliklinike;
- 2.) šolski zdravniki.

V krajih, kjer hodi v šolo nad štiri sto učencev, je ustanoviti šolsko polikliniko s kopalnico. Šolske poliklinike so posebne ustanove za brezplačno pregledovanje in zdravljenje učiteljev in učencev z vso potrebno ureditvijo za zaščito njih zdravja. Ustanavljanje in vzdrževanje šolskih poliklinik se predpiše s posebnim pravilnikom.

Delovanje šolske poliklinike ne sme v nobenem pogledu ovirati delovanja v šoli.

Šolski zdravniki so morali praviloma delovati najmanj dva meseca na šolskih poliklinikah. Za dva tisoč učencev se smejo postavljati specialni šolski zdravniki, in sicer samo, če so delovali najmanj tri mesece na šolskih poliklinikah ter posečali tečaje za socialno medicino in šolsko higieno, trajajoče tri mesece.

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje predpiše sporazumno z ministrstvom za prosveto pravilnik o področju, delovanju in dolžnostih šolske poliklinike in šolskega zdravnika.

Prejemke zdravnikov na šolskih poliklinikah in šolskih zdravnikov odreja zakon o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923.

Vse te zdravnike postavlja ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje po odobritvi ministrstva za prosveto. Njih prejemki se postavljajo v proračun ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 111.

Učenci narodnih šol se ne smejo jemati v najemno in pridobitno delo zaradi zaslužka. Izvzema se skupno delo v šoli sami v poučnih in vzgojnih smereh.

VIII. poglavje.

Uprava in nadzorstvo.

§ 112.

Vrhovno upravo in nadzorstvo nad vsemi narodnimi šolami, zabavišči in drugimi prosvetnimi ustanovami vrši minister za prosveto neposredno in posredno. Posredno ju vrši po šolskih upravah, sreških načelnikih in banskih upravah.

1. Uprava šole.

§ 113.

Vsaka posebna narodna šola kakor tudi šola z zabaviščem in pripravljalnimi razredi, ki so z njo v neposredni zvezi, ima svojega upravitelja.

Upravitelja postavi minister za prosveto izmed krajevnih učiteljev, in sicer v prvi vrsti izmed onih, ki so se odlikovali z delovanjem v šoli in zunaj šole.

Dokler se ne popolni upraviteljsko mesto, postavi banska uprava začasno za šolskega upravitelja v prvi vrsti najstarejšega učitelja dotične šole, kar takoj sporoči ministrstvu za prosveto.

Če je na šoli samo en učitelj, je obenem njen upravitelj.

Na ločenih dekliških šolah se postavlja za upraviteljsko praviloma učiteljica.

Na deških šolah je upravitelj vedno učitelj, na mešanih pa sme biti upraviteljica tudi učiteljica.

Na šolah z več kot dvanaestimi oddelki je upravitelj oproščen poučevanja v razredu.

§ 114.

Šolski upravitelj opravlja zlasti te-le dolžnosti:

- 1.) upravlja šolo ter neposredno nadzira pouk, vzgojo in red;
- 2.) uvaja učitelje v službo in jih razrešuje dolžnosti; priobčuje jim naredbe šolskih in drugih pristojnih oblastev, ki se jih tičejo, in skrbi za njih izvrševanje;
- 3.) pazi, da prihajajo vsi učitelji redno v službo in da se v delovanju točno drže predpisanih učnih načrtov, programov in navodil;
- 4.) pazi, da se rabijo v šoli samo odobrene učne knjige;
- 5.) pazi, da se učenci pravočasno ocenjujejo in da se vpisujejo ocene v razredno vpisnico;
- 6.) nadzira delovanje in vedenje učiteljev in veroučiteljev glede dolžnosti iz § 1. tega zakona ter jih po potrebi opominja, naj izpolnjujejo dolžnosti po odredbah tega zakona;
- 7.) poroča sreskemu načelniku o nerednih in nevestnih učiteljih in o njih kaznivih dejanjih;
- 8.) odreja nadomeščanje obolelih ali odsotnih učiteljev ali pa jih po razmerah tudi sam nadomešča ter poroča o nadomeščanju sreskemu načelniku, če traja nadomeščanje nad tri dni;
- 9.) daje učiteljem, če je treba, v enem šolskem letu odsotstvo do treh dni ter poroča o tem sreskemu načelniku;
- 10.) pazi, da se učenci pravočasno pregledajo in vpišejo v šolo, ter ima v razvidnosti one, ki so prestopili v druge šole;
- 11.) pazi, da učenci redno hodijo v šolo, ter pravočasno poroča roditeljem (varuhom [skrbnikom]), šolskemu odboru in sreskemu načelniku o neopravičenih izostankih učencev;
- 12.) sklicuje učiteljske zbornice ter vodi njih delo;
- 13.) pazi, da se vzdržuje v dobrem stanju šolsko poslopje in vsa šolska imovina, za kar je s šolskim odborom vred tudi materialno odgovoren;
- 14.) zahteva pravočasno potrebna popravila ali razkužitev šolskega poslopja;
- 15.) sprejema in odpušča šolsko strežništvo in skrbi za to, da se vzdržuje v šoli čistota;
- 16.) pomaga šolskemu zdravniku pri izvrševanju njegove zdravniške šolske službe in pri izboljševanju zdravstvenih razmer v šoli;
- 17.) poroča ob koncu vsakega poluleta, po potrebi pa tudi pogostejše, sreskemu načelniku izjemo o stanju svoje šole ter podaja predloge za pospeševanje pouka, pri čemer opozarja zlasti na nemarljive in nesposobne učitelje;
- 18.) odpremlja dopise ostalih učiteljev k sreskemu načelniku in ostalim oblastvom;

19.) sodeluje s krajevnim šolskim odborom, da pravilno in pravočasno sestavi šolski proračun in letne račune, ter ga navaja na točno izvrševanje dolžnosti proti šoli;

20.) vodi in hrani vse šolsko dopisovanje s svojim podpisom in ob svoji odgovornosti;

21.) hrani in uporablja šolski pečat;

22.) kaznuje učitelje po predpisih tega zakona.

2. Sreski šolski nadzornik.

§ 115.

Zaradi stalnega administrativnega in instruktivnega nadzorstva ustanavlja minister za prosveto šolske sreze ter postavlja sreske šolske nadzornike.

V področje enega sreskega nadzornika se računi 50 do 150 učiteljev, odnosno šolskih oddelkov, zabavišč in drugih prosvetnih ustanov. Število oddelkov, ki odpada v označenem okviru na enega nadzornika, se ravna po talnih in prometnih razmerah. V krajih in srezih, kjer je število oddelkov večje od označenega števila, se smeta postaviti tudi po dva sreska šolska nadzornika, če je dana za to proračunska možnost.

Sreski šolski nadzornik je prosvetni referent sreskega načelnika.

Natančnejše odredbe o opravljanju nadzorniške službe predpiše minister za prosveto z uredbo.

§ 116.

Sreske šolske nadzornike postavlja, premešča in razrešuje minister za prosveto po službeni potrebi, in sicer po odredbah tega zakona.

Za sreskega šolskega nadzornika se sme postaviti oni učitelj, ki je dovršil s predpisanim diplomskim izpitom filozofsko-pedagoško skupno predmetov na univerzi ali višji tečaj višje pedagoške šole, opravil izpit iz šolske administracije za sreskega šolskega nadzornika ter ima najmanj deset let efektivne službe v narodni ali meščanski šoli.

Prav tako sme postaviti minister za prosveto tudi onega učitelja, ki ima nižji tečaj višje pedagoške šole in diplomski izpit, izpit za sreskega šolskega nadzornika in najmanj dvanajst let efektivne učiteljske službe. Prav tako sme postaviti učitelja, ki ima redno učiteljsko usposobljenost, najmanj petnajst let efektivne službe v narodni šoli, izpit za sreskega šolskega nadzornika ter se je odlikoval s prosvetnim delovanjem med narodom in v pedagoški književnosti in čigar povprečna ocena znaša najmanj »prav dober«.

§ 117.

Sreski šolski nadzornik kot strokovni referent občega upravnega oblastva opravlja zlasti te-le dolžnosti:

1.) pregleduje in predloži ob začetku vsakega šolskega leta šefu občega upravnega oblastva v odobritev razpored učnega gradiva za pouk v posrednih razredih, ki ga izdelajo upravitelji šol s svojim učiteljskim zborom, ter pripravlja odloke o pritožbah zoper dodeljevanje razredov posrednim učiteljem;

2.) poseti najmanj dvakrat na leto narodne šole in ostale nižje prosvetne zavode v svojem srezu, pri čemer skrbi, da dobro spozna učne razmere in da odpravlja ovire v šolskem delovanju;

3.) poučuje po potrebi učitelje v praktičnem šolskem delovanju in skrbi za njih izpopolnjevanje; ob pregledovanju šol in delovanju ima ali sam ali izmenoma z učitelji vzorna predavanja, ki se jih udeležujejo vse učne osebe;

4.) nadzira službeno delovanje upraviteljev, učiteljskih zborov in šolskih odborov v imenu šefa občega upravnega oblastva; overavlja vse šolske inventarje in knjige šolske administracije;

5.) sklicuje v imenu šefa občega upravnega oblastva sreski učiteljski zbor, mu določa dnevni red in vodi njegovo delo;

6.) skrbi za otvarjanje novih oddelkov, novih šol ter sodeluje pri izboru kraja za sezidavo šolskega poslopja kakor tudi pri pregledovanju privatnih poslopij za šolsko rabo;

7.) podaja šefu občega upravnega oblastva predloge, da se po šolskih upraviteljih pravočasno objavljajo šolski zakoni in šolske naredbe;

8.) preiskuje kazniva dejanja učiteljev narodnih šol in predlaga kazni v obsegu pristojnosti sreskega načelnika; pritožbe zoper izrečene kazni in kazniva dejanja, katerih reševanje ne spada v pristojnost sreskega načelnika, priobčuje banski upravi;

9.) preiskuje in predlaga rešitve osebnih sporov med učitelji in krajevnimi šolskimi odbori; o materialnih sporih pa pripravlja poročila za bansko upravo;

10.) izdeluje za bansko upravo poročila o vseh primerih, kjer predsedniki in člani krajevnih šolskih odborov ne izvršujejo dolžnosti;

11.) pripravlja za bansko upravo predloge o prekinitvi pouka v izrednih razmerah; v nujnih primerih pa izposluje odločbo šefa občega upravnega oblastva o prekinitvi do petih dni;

12.) skrbi za popolnjevanje praznih učiteljskih mest in odreja učitelje za namestnike bolnih učnih oseb; sporazumno z banskim šolskim nadzornikom skrbi za nadomeščanje, če ga je treba za dlje časa; kar najhitreje podaja predloge za nadomeščanje in skrbi za njih ostvaritev, če bi se morala šola brez nadomeščanja zapreti;

13.) podaja mnenja in predloge o prošnjah učiteljev za odsotstvo po privatnem poslu in zaradi okrevanja po bolezni;

14.) vodi statistiko vseh šol, oddelkov, učiteljev in učencev v svojem srezu;

15.) pazi ob osebni odgovornosti, da se rabijo v šolah samo učne knjige državne izdaje in da se nabavljajo za šolske knjižnice v breme šolskega proračuna one knjige, ki ustrezajo namenom knjižnice;

16.) predlaga odločbe o vpisovanju in izbrisovanju učencev;

17.) udeležuje se delovanja nadzorniških zborov;

18.) izdeluje za bansko upravo pololetno poročilo o stanju šol v svojem srezu in odreja, česar je treba za izboljšavo tega stanja;

19.) dopisuje v imenu šefa občega upravnega oblastva z vsemi šolskimi in drugimi oblastvi ter posreduje pri dopisovanju med upravitelji narodnih šol in višjimi pristojnimi oblastvi;

20.) skrbi za izvrševanje naredb višjih pristojnih oblastev ter se ravna pri svojem delovanju povsem po navodilih, ki jih predpiše minister za prosveto o nadzorstvu šol;

21.) ocenja učitelje narodnih šol po odredbah tega zakona;

22.) pripravlja za bansko upravo predloge o krajih, kjer je treba otvoriti šolo za nezadostno razvite in defektne otroke, in skrbi, da se taki otroci pošiljajo v te zavode;

23.) podpira učitelje v delovanju za narodno izobraževanje;

24.) pazi, da vsi šolski odbori pravočasno sestavijo proračun za vzdrževanje šole in da ga predlože pristojnemu oblastvu;

25.) skrbi za otvarjanje zabavišč, pripravljalnih razredov in tečajev za odrasle nepismene kakor tudi ostalih ustanov za narodno izobraževanje;

26.) pripravlja odloke po prijavah, da učenci malomarno hodijo v šolo;

27.) pripravlja odloke o začetku vsakdanjega pouka v šoli;

28.) pripravlja predloge, ki jih podaja obče upravno oblastvo po banskih upravnih ministrstvih za prosveto o privatnem poučevanju učencev narodnih šol in o izpitih teh učencev (§ 59.);

29.) pazi na delovanje in vedenje učiteljev zunaj šole;

30.) nadzira, ali imajo knjigarji v dotičnem srezu v zalogi državne učne knjige in druge priporočene učne pripomočke za narodne šole. — Odloke po točkah 1.), 5.), 8.), 11.), 12.), 13.), 16.), 26.) in 27.) tega paragrafa izdaja šef občega upravnega oblastva prve stopnje.

§ 118.

Če so sreski šolski nadzorniki uradniki I. kategorije, imajo prejemke po zakonu o srednjih šolah.

Če so uradniki II. kategorije, imajo poleg rednih prejemkov kakor tudi stanovanja ali stanarine po § 84. tega zakona še zvišane prejemke po členu 7. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923. in razen tega posebno doklado po 300 dinarjev na mesec.

3. Banski šolski nadzornik.

§ 119.

Banski šolski nadzornik je šef odseka za osnovno šolstvo pri prosvetnem oddelku banske uprave.

Skrbeti mora tudi za posle narodnega izobraževanja.

§ 120.

Za banskega šolskega nadzornika se sme postaviti oni učitelj, ki je dovršil s predpisanim diplomskim izpitom pedagoško skupino predmetov na filozofski fakulteti ali višji tečaj višje pedagoške šole, opravil profesorski izpit ter ima najmanj 15 let učiteljske službe.

§ 121.

Banski šolski nadzorniki so uradniki I. kategorije ter imajo prejemke po zakonu o srednjih šolah.

§ 122.

Banski šolski nadzornik kot strokovni šolski referent prosvetnega oddelka banske uprave opravlja zlasti te-le dolžnosti:

1.) najmanj enkrat na leto obhodi poedine dele banovine, pri čemer ga je skrb, proučiti prosvetne razmere in kontrolirati delovanje sreskih šolskih nadzornikov, krajevnih šolskih odborov in narodnih šol; pri tem daje potrebna navodila in ocenja delovanje onih učiteljev, katerih delovanje je pregledal;

2.) predlaga otvarjanje novih šol in oddelkov v svojem območju;

3.) predlaga popolnitev izpraznjenih nadzorniških in učiteljskih mest, izposluje kar najhitreje odlok banske uprave o nadomeščanju na onih šolah, ki bi se morale brez nadomeščanja zapreti, kakor tudi o nadomeščanju nadzornikov;

4.) pregleduje in dopolnjuje podatke za učiteljske uslužbenske liste;

5.) pregleduje prošnje učiteljev narodnih šol in sreskih šolskih nadzornikov za odsotstvo po privatnem poslu in zaradi okrevanja po bolezni ter oddaja o njih svoje mnenje za bansko upravo in ministrstvu za prosveto;

6.) preiskuje v imenu banske uprave spore med učitelji, šolskimi odbori in sreskimi šolskimi nadzorniki ter pripravlja rešitve o njih;

7.) preiskuje v imenu banske uprave kazniva dejanja sreskih šolskih nadzornikov in pripravlja po disciplinskih predpisih potrebne predloge in potrebna mnenja o njih za bansko upravo in za ministrstvo za prosveto; prav tako postopa tudi s kaznivimi dejanji učiteljev narodnih šol;

8.) pripravlja predloge, da se odobri prekinitev pouka v šoli do 10 dni zbog nalezljive bolezni ali druge potrebe na podstavi predlogov šolskih zdravnikov in šefa občega upravnega oblastva prve stopnje, ter vodi evidenco o vsem tem;

9.) pripravlja predloge, da se odobri uvedba skrajšanega pouka namesto rednega, kjer to potreba neizogibno zahteva;

10.) skrbi, da se odreja vse, česar je treba za izboljšavo zdravstvenih razmer, od katerih je zavisen napredek šole;

11.) zbira in ureja statistične podatke o učiteljih, učencih, šolah in vseh drugih prosvetnih ustanovah v svojem področju;

12.) pripravlja za ministrstvo za prosveto letno poročilo, iz katerega mora biti razvidno celokupno delovanje narodnih šol v banovini;

13.) podaja posebne predloge o vsem, kar bi bilo treba ukreniti v banovini za pospeševanje pouka in prosvete;

14.) izdeluje predloge za prirejanje tečajev, izpopolnjevanje učiteljev in njih seznanjanje z učnimi znanstvenimi novostmi;

15.) sodeluje z banovinskim šolskim odborom v vsem za napredek pouka in prosvete, ter se aktivno udeležuje delovanja za narodno izobraževanje;

16.) sklicuje v imenu banske uprave po potrebi sreske šolske nadzornike in nadzorniške zbornice zaradi pretresanja raznih šolskih vprašanj;

17.) pregleduje predloge o izboru zemljišč in o okoliših posrednih šol ter oddaja mnenja o njih. — O točkah 5.), 8.), 9.) in 17.) tega paragrafa odloča ban.

4. Krajevni šolski odbor.

§ 123.

Krajevni šolski odbor sestavljajo:

- 1.) predsednik upravne občine;
- 2.) upravitelj narodne šole, ki je obenem poslovodja odbora;
- 3.) upravitelj meščanske šole;
- 4.) občinski okolišni zdravnik;
- 5.) pet uglednih oseb, naših državljanov, ki jih izvoli za vsako šolsko občino občinski odbor. Kjer obseza šolska občina več upravnih občin, izvoli vsaka v krajevni šolski odbor po enega člana.

Po možnosti naj bodo šolski odborniki oni, ki imajo otroke v šoli, ki so obenem občinski odborniki in ki so iz raznih krajev, če je sestavljena šolska občina iz več krajev.

Če je več oseb onega zvanja, ki mu gre po položaju članstvo v šolskem odboru, vstopi vanj oni, ki je najstarejši po činu. Če je predsednik odsoten, predseduje odborskim sejam šolski upravitelj. Če je predsednik odbora upravitelj, si odredi sam namestnika, kadar mora biti odsoten.

§ 124.

Krajevni šolski odbor v mestih z najmanj 30.000 prebivalci sestavljajo:

- 1.) predsednik občine ali njegov namestnik;
- 2.) nadzorniki, ki nadzirajo mestne šole;
- 3.) upravitelja učiteljskega in meščanske šole, če sta v kraju;
- 4.) šolski zdravnik;
- 5.) občinski inženjer;
- 6.) dva po činu najstarejša upravitelja in ena upravitelja narodnih šol;
- 7.) pet članov občinskega odbora (mestnega zastopa).

Člane šolskega odbora, razen onih, ki spadajo v odbor po položaju, izvoli odbor upravne občine za eno dobo, za katero je postavljen občinski odbor. Če se občinski odbor izmenja, se izmenjajo tudi izvoljeni šolski odborniki.

Izpraznjena mesta se popolnjujejo v enem mesecu.

Če je več oseb onega zvanja, ki mu gre članstvo po položaju v mestnem šolskem odboru, vstopi vanj oni, ki je najstarejši po položaju.

§ 125.

Predsednik krajevnega šolskega odbora je, če je odbor na sedežu upravne občine, predsednik (načel-

nik [župan]) dotične občine. Predsednike drugih šolskih odborov izvolijo člani teh odborov izmed sebe.

Krajevni šolski odbor na kmetih izvoli blagajnika izmed svojih članov; v ostalih šolskih občinah pa opravlja to dolžnost občinski blagajnik.

Če je izvoljen za predsednika šolski upravitelj, izvoli odbor primerno osebo za poslovodjo redno izmed svojih članov ali učiteljskih oseb v kraju.

Če je poslovodja oseba izven šolskega odbora, nima pravice, glasovati v sejah.

Zadržanega predsednika šolskega odbora nadomešča v občinah na kmetih najstarejša oseba po letih, v ostalih šolskih odborih pa oseba, najstarejša po činu.

§ 126.

Seje se vrše redno enkrat na mesec na poziv predsednika ali njegovega namestnika, drugače pa, kadar se pokaže potreba.

Člani se pozivljejo na seje s pismenim vabilom, v katerem se mora označiti tudi dnevni red napovedane seje.

Na sejo se morajo pozvati vsi člani. Sklepi so polnoveljavni, če je prisotnih nad polovico članov celokupnega števila; sklepa se z večino glasov. Če se glasovi razdele, odloči predsednikov glas.

Seja se mora sklicati, če to zahteva šolski upravitelj ali tretjina članov.

Na kmetih se vrše seje šolskega odbora v šolskem poslopju; po mestih se smejo vršiti tudi v občinskem poslopju.

§ 127.

Šolski odbor opravlja zlasti te-le dolžnosti:

- 1.) skrbi, da upravna občina točno izpolnjuje vse dolžnosti, ki jih ji predpisuje zakon;
- 2.) sestavi vsako leto proračun za vzdrževanje šole v prihodnjem proračunskem letu ter ga pošlje v odrejenem času pristojnemu oblastvu;
- 3.) sprejema in odobruje poročila o stanju šolske blagajne najmanj dvakrat v pololetju; pri tej priliki po potrebi pregleda blagajno; če ugotovi nepravilnosti, ukrene zavarovanje šolske imovine;
- 4.) pazi, da se vpisejo vsi otroci, dorasli za šolo;
- 5.) pazi, da vsi vpisani otroci redno hodijo v šolo po odredbah tega zakona;
- 6.) pazi na one otroke, ki so odšli v druge šole pred koncem obveznega šolanja;
- 7.) vpisuje šolske otroke po tem zakonu;
- 8.) skrbi za obleko, obutev, zdravila in hrano siromašnih učencev;
- 9.) skrbi za šolarske izlete, tekme in za drugo, kar pospešuje pouk in vzgojo;
- 10.) skrbi za stanovanje in hrano vseh učencev, ki prenočujejo v šoli, ter jih nadzira;
- 11.) skrbi za ustanavljanje in povečevanje šolskih fondov;
- 12.) pomaga šolskemu upravitelju in učiteljem ob prirejanju šolskih slavnosti in roditeljskih sestankov ter prisostvuje sestankom;
- 13.) skrbi, da se kar najhitreje in najpopolneje izvršujejo odredbe in navodila šolskega zdravnika za

zatiranje nalezljivih bolezni in čuvanje otroškega zdravja;

14.) podpira vsa podjetja v korist šole in narodnega izobražanja;

15.) podpira delovanje krajevnega učiteljskega zbora za ustanovitev šolarske, učiteljske in javne knjižnice v šoli in skrbi za njih napredek;

16.) skrbi, da uvrsti upravna občina v proračun vse kredite, ki so potrebni za napredek in uspešno prosvetno delovanje v šoli in zunaj šole med narodom;

17.) nabavlja v mejah odobrenega šolskega proračuna kurivo, šolske knjige, potrebščine za pisanje, risanje in ročna dela;

18.) podaja predloge glede pouka v višjih razredih narodne šole (§§ 11. in 12.);

19.) podaja pristojnim oblastvom predloge, kaj bi bilo treba ukreniti za pospeševanje prosvetnih razmer v šolski občini;

20.) izvršuje navedbe pristojnih oblastev, kolikor se tičejo šole;

21.) podpira materialno gospodinske in gospodarsko-zadružne tečaje.

§ 128.

Šolski odbor predstavlja uradno njegov predsednik in poslovodja.

§ 129.

Blagajno šolskega odbora vodi po zakonskih predpisih blagajnik, predsednik pa je nakazovalec, toda oba odgovarjata materialno in kazenski.

Vsak prejemek in izdatek denarja se mora vknjiziti v blagajniške knjige.

Vsak dokument o prejemku in izdatku denarja morata overoviti predsednik in blagajnik s poslovodjevim sopodpisom, prvi kot odgovorni nakazovalec, drugi kot izvrševalec.

Denar, ki ni potreben za redno vzdrževanje šole, se nalaga v krajevni ali najbližji poštni hranilnici, fendi in državne obveznice ali vrednostni papirji pa se dajo hraniti Državni hipotekarni banki.

Po izteku računskega leta, najdlje pa čez mesec dni, mora sestaviti blagajnik letni račun za to leto in ga predložiti v pregled šolskemu odboru.

Blagajniku se sme dodeliti nagrada, ki se odreja s šolskim proračunom.

§ 130.

Upravna občina mora izplačati ob koncu vsakega meseca šolski blagajni najmanj dvanajstino odobrenega šolskega proračuna. Če je ne izplača, se kaznujeta na pritožbo šolskega upravitelja predsednik in blagajnik upravne občine s po 200 dinarji v korist državnega šolskega fonda; v vsakem ponovnem primeru se zviša ta kazen za 50 %. To kazen izreče in jo izvrši sreski načelnik v 20 dneh prihodnjega meseca. Če ne izvrši te dolžnosti, obtoži sreskega načelnika minister za prosveto po § 129., odstavku (2), točkah 1. in 10., in § 149. zakona o notranji upravi.

§ 131.

Krajevni šolski odbor upravlja celokupno šolsko imovino po odredbah tega zakona.

§ 132.

Poslovodja sestavlja zapisnik odborskih sej, sklepe, poročila, vloge i. dr.; vodi vse dopisovanje, pomaga predsedniku pri opravljanju dolžnosti in čuva odborski arhiv. Za delovanje v odboru se sme odrediti poslovodji nagrada, ki se določi s šolskim proračunom.

§ 133.

Če člani šolskih odborov na kmetih, organiziranih po § 123., ne izvršujejo predpisanih dolžnosti, jih sme kaznovati sreski načelnik v denarju do 100 dinarjev v korist državnega šolskega fonda. Zoper to kazen je dopustna pritožba na bana, čigar odločba je izvršna. Kazen izvrši sreski načelnik v 30 dneh po priobčitvi.

§ 134.

Vse dopisovanje krajevnega šolskega odbora s šolskimi in vsemi drugimi javnimi oblastvi je službeno dopisovanje in zanje se ne plačuje ne taksa ne poštnina.

5. Banovinski šolski odbor.

§ 135.

Vsaka banska uprava ima svoj banovinski šolski odbor, ki ga sestavljajo: banov pomočnik, načelnik prosvetnega oddelka, banski šolski nadzornik, šef odseka za srednje šolstvo pri prosvetnem oddelku, po en sanitetni, kmetijski in tehnični referent banske uprave in po en upravitelj učiteljskega, srednje, meščanske in narodne deške in dekliške šole, kolikor so vse te šole ustanovljene na sedežu banske uprave, en uradnik najvišjega finančnega oblastva v kraju in pet državljanov, ki se zanimajo za šolo in prosveto v tej banovini in ki jih odredi ban.

Če je več oseb onega zvanja, ki mu gre po položaju članstvo v banovinskem šolskem odboru, vstopi vanj oni, ki je po činu najstarejši.

§ 136.

Predsednik banovinskega šolskega odbora je banov pomočnik, nadomešča pa ga načelnik prosvetnega oddelka.

Poročevalec odbora je banski šolski nadzornik; v vprašanjih šolske higijene in šolskih poslopij sta poročevalca dotična banovinska strokovna referenta, ki sta v odboru. Za opravljanje administrativnih poslov daje ban na razpolago potrebno osebje.

Načelnik prosvetnega oddelka odredi za poslovodjo banovinskega šolskega odbora enega izmed banovinskih referentov prosvetne stroke.

§ 137.

Banovinski šolski odbor se deli na širši in na ožji banovinski šolski odbor.

Ožji banovinski šolski odbor sestavljajo: predsednik, podpredsednik in trije člani, ki žive na sedežu banovine; izvoli jih odbor sam.

Področje ožjega banovinskega šolskega odbora odreja s posebno pooblastitvijo širši banovinski odbor.

§ 138.

Predsednik sklicuje seje ožjega in širšega odbora po potrebi. Predsednik skrbi, da se odborski sklepi izvršujejo.

Seje se vrše na sedežu banske uprave.

Člani se pozivljejo pismeno, obenem pa se jim priobči dnevni red.

Sklepi so polnoveljavni, če je prisotnih nad polovico članov celokupnega števila. Sklepa se z večino glasov prisotnih članov. Če se glasovi razdele, odloči predsednikov glas.

§ 139.

Banovinski šolski odbor opravlja zlasti te-le dolžnosti:

1.) izdeluje in podaja banu podroben in obrazložen predlog enega dela banovinskega proračuna, ki se nanaša na narodne in ostale šole in na narodno izobraževanje v banovini;

2.) predlaga v odobritev šolske proračune posrednih šol ter jih pošlje po odobritvi pristojnim občinam najkasneje mesec dni pred začetkom novega proračunskega leta;

3.) skrbi za zidanje novih šol, kjer jih še ni, kakor tudi za popravila in razširjanje obstoječih šolskih poslopij ter podaja o vsem tem potrebne predloge;

4.) podpira razširjanje pismenosti med starejšim naraščanjem, ki je prekoračil dobo rednega šolanja;

5.) predlaga iz banovinskih sredstev materialno in drugo podporo za otvarjanje šolskih tečajev v krajih, kjer ni šole, kakor tudi nagrado učiteljem za to delo;

6.) skrbi, da se zidajo, otvarjajo in vzdržujejo banovinske šole za duševno zaostale in defektne otroke;

7.) predlaga materialno podporo za učiteljske tečaje in ustanove, ki se otvarjajo za izpopolnjevanje učiteljev in za njih seznanjanje z znanstvenimi in pedagoškimi novostmi;

8.) predlaga materialno in drugo podporo za učiteljska in šolarska potovanja zaradi spoznavanja naroda in domovine;

9.) skrbi za to, da se ustanovi in povečava banovinski šolski fond za zidanje šolskih poslopij in za pospeševanje prosvete v vsej banovini;

10.) podaja predloge za upravljanje banovinske šolske in prosvetne imovine: pobožnih ustanov (zadužbin), daril, fondov itd., kolikor ni predpisano z zakonom o zadužbinah kaj drugega;

11.) predlaga materialno podporo za nabavljanje potrebnega šolskega inventarja, učil, knjig in drugega;

12.) skrbi za to, da se preskrbe vsi učenci v banovini pravočasno z učnimi knjigami in potrebščinami za pisanje in risanje i. dr.;

13.) preskuša, ali se pravilno upravljajo šolska imovina in šolski fondi vseh narodnih in meščanskih šol v banovini, ter predlaga, da se odrēdi, česar je treba za zavarovanje šolske imovine in šolskih fondov;

14.) podaja predloge za ustanavljanje, združevanje in razdruževanje šolskih občin kakor tudi predloge za razdelitev šolske imovine dotičnih občin;

15.) podpira v vsakem pogledu z nasveti in delom prosvetna oblastva pri pospeševanju pouka in izobraževanju naroda;

16.) skrbi za popolnjevanje šolskih knjižnic;

17.) predlaga materialno podporo za gospodinjске in gospodarsko-zadružne tečaje.

§ 140.

Za banovinski proračun v onem delu, ki se nanaša na narodne in ostale šole kakor tudi na narodno izobraževanje v banovini, je treba soglasne odobritve ministra za prosveto in ministra za finance.

§ 141.

Banovinski šolski odbor ima svoj posebni vložni zapisnik, arhiv in pečat.

Vse dopise podpisuje predsednik ali njegov namestnik.

Arhiv se čuva v poslopiju banske uprave; vodi ga poslovodja.

§ 142.

Članom banovinskega šolskega odbora pripadajo ob času odborskih sej dnevnice; onim, ki stanujejo zunaj sedeža banovinskega šolskega odbora, pa se povračajo tudi potni stroški. Članom, ki so državni uradniki, se odreja eno in drugo po predpisih uredbe o dnevnicah in potnih stroških uradnikov, kadar potujejo v službenem poslu; o dnevnicah in potnih stroških onih članov odbora, ki niso državni uradniki, pa predpiše posebno uredbo minister za prosveto sporazumno z ministrom za finance.

Dnevnice in potni stroški obremenjajo proračun dotične banovine.

Blagajniku sme odrediti banovinski šolski odbor honorar ter ga izplačevati iz svojega proračuna, če opravlja to dolžnost poleg svoje redne dolžnosti.

§ 143.

Vse dopisovanje banovinskih šolskih odborov je službeno in zanje se ne plačuje ne taksa ne poštnina.

IX. poglavje.

Strokovni učiteljski zbori.

1. Krajevni učiteljski zbor.

§ 144.

Vsi učitelji ene šole s svojim upraviteljem so učiteljski zbor te šole.

Ta učiteljski zbor ima seje vsak mesec praviloma enkrat, po potrebi pa tudi večkrat.

Posečanje sej je obvezno. Važnejši sklepi učiteljskega zbora se pošiljajo na vpogled sreskemu načelniku.

Posečanje sej je obvezno. Važnejši sklepi učiteljskega zbora se pošiljajo na vpogled sreskemu načelniku.

§ 145.

Učiteljski zbor opravlja te-le posle:

1.) dogovarja se o enakem postopanju vseh učiteljev glede vzgajanja šolskih otrok in vzdrževanja reda v šoli in zunaj nje;

2.) dogovarja se o metodičnem postopanju in o vzdrževanju zveze in enotnosti v pouku v vseh razredih;

3.) izvaja po dogovoru šolarske izlete, tekme, šolske slavnosti, zabave in drugo;

4.) predlaga nabavljanje potrebnih učil, knjig za knjižnice, opreme in drugega;

5.) sklepa o obdarovanju učencev ob koncu šolskega leta;

6.) izbira in predlaga siromašne in pridne učence, ki jih je treba podpirati iz šolskega fonda ali iz drugih virov;

7.) razporeja po razredih knjige in šolske potrebščine;

8.) skrbi s šolskim odborom za ureditev šolskih fondov in druge imovine, kakor tudi za njih povečevanje;

9.) skrbi za napredek svoje šole in varuje njen ugled;

10.) odloča na upraviteljev predlog, kateri učitelj naj poučuje v kakšnem oddelku;

11.) prireja roditeljske sestanke (večere) v šoli, da se močnejše vzdržuje zveza med šolo in domom.

Učiteljski zbor sme uporabljati šolske prostore za vse namene, ki služijo razširjanju prosvete med narodom.

2. Sreski učiteljski zbor.

§ 146.

Vsi učitelji državnih narodnih šol v enem šolskem srezu sestavljajo sreski učiteljski zbor.

V velikih mestih, kjer sta po dva ali je več nadzornikov, sestavljajo vsi učitelji v kraju, ne glede na število šolskih nadzornikov, samo en sreski učiteljski zbor.

§ 147.

Sreski učiteljski zbor se sestane najmanj enkrat na leto.

Zbor skliče in ga vodi sreski šolski nadzornik.

Posečanje sej je obvezno. Za ta posel nimajo učitelji pravice ne do potnih stroškov ne do dnevnice.

§ 148.

Sreski učiteljski zbor opravlja te-le posle:

1.) pretresa pedagoška vprašanja, ki se tičejo narodne šole in so postavljena na dnevni red;

2.) posluša in ocenja vzorna predavanja, ki jih imajo poedini člani;

3.) odreja vprašanja za razpravljanje na prihodnjem sestanku in voli poročevalce zanje;

4.) dogovarja se o strokovnem izpopolnjevanju svojih članov in deluje zanje;

5.) pretresa vprašanja o ovirah v šolskem delovanju in o načinu, kako naj se odpravijo;

6.) pretresa vprašanja o izobraževanju naroda in o tem, kako naj šola okrepi svoj vpliv na izobraževanje;

7.) razpravlja o prirejanju šolarskih izletov, tekem in šolskih slavnosti;

8.) razpravlja o vseh drugih vprašanjih, ki se tičejo šole in pouka;

O vseh sestankih in delovanju sreskih učiteljskih zborov predlaga šolski nadzornik šefu občega upravnega oblastva obširno poročilo za bansko upravo.

3. Banovinski učiteljski zbor.

§ 149.

Banska uprava skliče enkrat na leto sreske šolske nadzornike svoje banovine na banovinski učiteljski zbor, da se dogovarjajo o enotnem šolskem delovanju in da pretresajo važnejša načelna vprašanja, ki se nanašajo na pouk, vzgojo, ureditev šol, na učne knjige, učne načrte in na vse drugo, kar se tiče banovine.

Banovinskemu učiteljskemu zboru predseduje načelnik prosvetnega oddelka ali njegov namestnik.

Sklepe banovinskega učiteljskega zbora priobčuje banska uprava ministrstvu za prosveto. Kot predlogi so nasvetovalnega značaja.

Udeleženci pri sejah banovinskega učiteljskega zbora imajo pravico do potnih stroškov in dnevnice.

X. poglavje.

**Razmerje šole
proti prebivalstvu, rodbini in občini.**

§ 150.

Roditeljem učencev je dolžnost poizvedovati, kakšno je delovanje in vedenje njih otrok v šoli in zunaj nje.

§ 151.

Šole prirejajo roditeljske sestanke, da se zbližujeta dom in šola v skupnem vzgojnem sodelovanju.

Po potrebi se priobčujejo poedini sklepi teh sestankov po šolskem odboru poedinim uradom, katerih sodelovanje in podpora sta potrebni.

§ 152.

Občinska uprava (poglavarstvo [županstvo]) mora podpirati narodno šolo ter ji dajati pomoč ob vsaki priliki, zlasti pa glede vzgajanja in zaščite šolskih otrok zunaj šole.

XI. poglavje.

Narodno izobraževanje.

§ 153.

Za osebe do 25 let starosti, ki so ostale v dobi šolske obveznosti brez šolske izobrazbe, je obvezno, posecati tečaje za odrasle nepismene (analfabete), ki se odpirajo redno pri vseh narodnih šolah na kme-

tih. Pouki v teh tečajih se vrši v času od dne 1. novembra do dne 1. marca prihodnjega leta ob večernih urah.

Za osebe, starejše od 25 let, ti tečaji niso obvezni; toda če se vpišejo te osebe prostovoljno, je posežanje tečajev obvezno.

Učitelji narodnih šol, ki delujejo v teh tečajih, poučujejo redne učence narodnih šol v času, dokler trajajo ti tečaji, poldnevno (dopoldne).

Otvorjanje teh tečajev pri narodnih šolah v mestih se uredi s posebnim pravilnikom.

Minister za prosveto odreja učiteljem teh tečajev posebno nagrado ter jo izplačuje za vsakega učenca, o katerem se ugotovi komisijski z izpitom, da se je pri pouku naučil čitanja, pisanja in računanja.

Za izučevanje nepismenih pri vojski postavlja ministrstvo za prosveto po pristanku ministrstva za vojsko in mornarico stalne učitelje za poedine vojaške edinice. Položaj, pravice in dolžnosti teh učiteljev se urede s posebnim pravilnikom, ki ga predpiše skupno minister za prosveto in minister za vojsko in mornarico v soglasnosti z ministrom za finance.

V krajih, kjer ni šolskega poslopja, morajo poskrbeti upravne občine za prostore, v katerih se vrši tečaj za odrasle nepismene, kakor tudi za najpotrebnejšo opremo, kurjavo in razsvetljavo. Te tečaje odvarja in učitelje zanje imenuje minister za prosveto na predlog pristojnih oblastev, njih posežanje pa je obvezno za otroke in za osebe do 25. leta starosti, če so se vpisale v tečaj.

§ 154.

Za narodno izobražanje je ustanoviti za ženske nižje gospodinske šole in gospodinske tečaje, za moške pa gospodarsko-zadružne tečaje.

V gospodinskih šolah traja pouk od dne 1. februarja do konca meseca novembra; šola je urejena internatski.

Učenci dobivajo vse potrebščine, razen obleke in obutve.

V šolo se sprejemajo deklice, ki so dovršile najmanj narodno šolo in izpolnile 15 let. Ustanavljanje in vzdrževanje teh šol obremenja državni ali banovinski proračun. Te šole se ustanavljajo prvenstveno v najbolj zaostalih krajinih.

Gospodinski tečaji in gospodarsko-zadružni tečaji se odvarjajo pri narodnih šolah; lahko pa se odvarijo tudi v krajih, kjer ni šol, če pripravi občina potrebne prostore za pouk, stanovanje za učitelje, nadalje kurjavo in razsvetljavo.

Pouk v teh tečajih se vrši na praktični podstavi, posebno glede na krajevne razmere in potrebe, ter se izvaja v državnem jeziku.

Te tečaje vzdržujejo poleg privatne iniciative ter odreja in plačujejo učiteljem nagrade banovine in država.

V tečaje se sprejemajo osebe od 15. do 30. leta. Tečaj traja za ženske 3 do 6, za moške pa 2 do 4 mesece; urejen je, kakršne so pač razmere, internatski ali eksterne. Njih posežanje je obvezno za one, ki se vpišejo prostovoljno.

V gospodinskih šolah in tečajih poučujejo absolvirane učenke višje gospodinske šole, učiteljice narodnih šol in druge primerne osebe, ki jih postavi minister za prosveto; v gospodarsko-zadružnih tečajih pa predavajo učitelji narodnih šol in druge strokovne osebe, ki poznajo zadružno življenje in zadružništvo vobče.

§ 155.

Učne načrte in programe kakor tudi podrobnejšo organizacijo in delovanje v vseh omenjenih ustanovah za narodno izobražanje predpisuje minister za prosveto.

§ 156.

Ministrstvo za prosveto podpira privatno iniciativo kulturno-prosvetnih ustanov za narodno izobražanje, zlasti še narodne univerze na kmetih in v industrijskih središčih; pridržuje pa si pravico, dovoljevati otvarjanje poedinih ustanov, kakor tudi nadzorstveno pravico.

§ 157.

Sporazumno z ministrom za vojsko in mornarico, z ministrom za trgovino in industrijo in z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje in v soglasnosti s predsednikom ministrskega sveta predpiše minister za prosveto uredbo, s katero se odredi postopanje in navodilo za enotnost celokupne državne in privatne akcije za narodno izobražanje.

Ta uredba obsežaj vse državne in banovinske ustanove kakor tudi vsa privatna društva (humanitarna, prosvetna, patriotska, pevška, viteška [telovadna], profesionalna in strokovna), katerih delovanje je kakorkoli v zvezi z narodnim izobražanjem.

S to uredbo in z drugimi primernimi ukrepi bo skrbelo ministrstvo za prosveto za to, da bo akcija privatnih društev in banovinskih ustanov za narodno izobražanje v skladu s prizadevanjem državnih oblastev in ustanov, preprečiti škodljiv paralelizem delovanja, odpraviti spore, kjer obstoje, in združiti ustanove z istimi nalogami, kjerkoli je to potrebno in koristno.

XII. poglavje.

Prehodne odredbe.

§ 158.

Obvezni osemletni pouk se začne izvajati s prihodnjim šolskim letom 1930./1931.; izvajal pa se bo postopno po § 8. tega zakona v stiku z dosedanjim številom let obveznega šolanja, predpisanim z doslej veljavnimi zakoni.

Dokler se ne morejo pretvoriti sedanji razredi ponavljalnih in nadaljevalnih šol v poedinih krajih v razrede višjih narodnih šol z rednim poukom, se morajo prilagoditi temu zakonu kot višji razredi narodnih šol s skrajšanim poukom.

§ 159.

Do začetka prihodnjega šolskega leta morajo izvršiti pristojna oblastva vse priprave, ki jih je po tem zakonu treba, da se more začeti pouk pravilno

in neovirano o pravem času in tako, kakor odreja ta zakon.

§ 160.

Novi krajevni šolski odbori se morajo sestaviti v zmislu tega zakona najdlje v dveh mesecih od dne, ko stopi zakon v veljavo.

§ 161.

Dosedanje šole in tečaje za narodno izobražanje, ustanovljene v poedinah pokrajinah po dosedanjih pokrajinskih zakonih (ekskurendne, pomožne in druge šole), je treba povsem prilagoditi temu zakonu.

§ 162.

Zaradi izobrazbe vseh vrst učiteljev in drugega strokovnega osebja, potrebnega za izvrševanje tega zakona, se minister za prosveto pooblašča, da sme otvoriti po potrebi specialne tečaje. Razen tega se pooblašča, da sme pošiljati ob državnih stroških štipendiste v šole v inozemstvo na strokovno izpopolnjevanje, če je v proračunu odobren kredit za to.

§ 163.

Sedanji začasni učitelji in sedanje začasne učiteljice narodnih šol, ki nimajo popolne kvalifikacije za stalne učitelje (učiteljice) po tem zakonu, se postavijo za stalne, če opravijo predpisane izpite v roku, ki ga odredi minister za prosveto; sicer se razrešijo učiteljske dolžnosti.

§ 164.

Vkljub § 1. tega zakona smejo obstajati privatne narodne šole, ki bodo obstajale na dan, ko stopi ta zakon v veljavo, še nadalje, če se v štirih mesecih od dne, ko stopi ta zakon v veljavo, povsem prilagode njegovim predpisom.

Za izbor učiteljev privatnih narodnih šol je treba odobritve ministra za prosveto.

Novo privatne šole se ne smejo otvarjati in tudi obstoječe ne premeščati iz kraja v kraj.

§ 165.

Šolske občine, ki so sestavljene iz delov več upravnih občin, se morajo povsem prilagoditi temu zakonu v dveh mesecih od dne, ko stopi zakon v veljavo.

§ 166.

Pogodbenim učiteljem, ki so prestopili kot nacionalni delavci v službo naše države, se všteje po členu 137. v zvezi s členom 242. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923., ko postanejo redni državni uslužbenci, doba pogodbene službe.

Učiteljem, ki so bili na dan, ko se je napovedala vojna, v službi v bivši Avstro-Ogrski, pa so bili med vojno iz službe odpuščeni iz političnih razlogov brez odpravnine in pravice do pokojnine ter so se po osvoboditvi vrnili v službo, se všteje na isti način doba, ki so jo prebili izven službe, toda brez pravice do odškodnine za minulo dobo.

§ 167.

Osebam, ki so opravljale do leta 1912. učiteljsko službo na srbskih šolah na ozemlju bivšega turškega cesarstva, ki pa po osvoboditvi spričo šolske kvalifikacije niso mogle biti uvrščene med učitelje, se sme dodeliti, če imajo najmanj pet let javne službe, stalna mesečna podpora 1000 dinarjev, njih rodbinam (žena, mati, oče, hčere in maloletni sinovi) pa polovica te vsote.

§ 168.

Minister za prosveto razporedi zatečene stalno postavljene veroučitelje (katehete) na službo tam, kjer jih je po § 43. najbolj treba, in ti veroučitelji obdrže pravico, ki jim gre po zakonu. Veroučitelji, ki niso pridobili pravice do pokojnine po zakonu o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923., se odpuste iz državne službe.

§ 169.

V dobi enega leta od dne, ko stopi ta zakon v veljavo, se smejo po potrebi premeščati brez pravice do potnih in selitvenih stroškov oni učitelji, ki se pokažejo po predlogu in oceni prosvetnih in upravnih oblastev po svoji krivdi za škodljive ali neprimerne v svojem službenem kraju.

§ 170.

V domovih in zavodih za nezadostno razvite otroke se postavljajo učitelji sporazumno z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje.

Kdaj in koliko preidejo taki domovi in zavodi v oskrbovanje ministrstva za prosveto, odredi s posebno uredbo predsednik ministrskega sveta.

§ 171.

Kjer še niso organizirane upravne in šolske občine, morajo skrbeti pristojni sreski načelniki za sestavljanje in izvrševanje šolskega proračuna narodnih šol.

§ 172.

V okolišu uprave mesta Beograda opravlja posle, ki spadajo po tem zakonu v banovo pristojnost, ministrstvo za prosveto.

Natančneje odredbe o številu in sestavi krajevnih šolskih odborov in njih pristojnosti, o sestavi, delovanju in pristojnosti enega občega šolskega odbora za ves okoliš uprave mesta Beograda kakor tudi o vsem poslovanju, ki se mora opravljati po tem zakonu v tem okolišu, predpiše minister za prosveto s posebno uredbo.

§ 173.

Kjer na kmetih šola nima stanovanj za učitelje, jih mora sezidati šolska občina najdlje v šestih letih od dne, ko stopi ta zakon v veljavo; sicer se šole zapro.

Kot stanarino v šolah na kmetih, ki nimajo stanovanj, mora plačevati občina vsakemu učitelju po 150 dinarjev na mesec.

§ 174.

Stanarina po §§ 29. in 84. tega zakona gre učiteljem od dne 1. aprila 1930.; takoj po razglasitvi tega zakona jo morajo občinske uprave postaviti v ustrezne občinske proračune.

§ 175.

Stanarino za šolske nadzornike po §§ 84. in 118. tega zakona plačujejo občine, v katerih je sedež šolskega nadzornika.

§ 176.

Pomožni referenti ministrstva za prosveto imajo vse prejemke kakor sreski šolski nadzorniki, poleg tega pa mesečno doklado po 500 dinarjev.

Pomožni tajniki ministrstva za prosveto imajo prejemke kakor ostali uradniki II. kategorije, poleg tega pa mesečno doklado po 300 dinarjev.

Do teh prejemkov imajo pomožni referenti in pomožni tajniki pravico od dne 1. aprila 1930.

Na mesta pomožnih referentov in pomožnih tajnikov se smejo postavljati v prvem letu od dne, ko stopi ta zakon v veljavo, bivši ali sedanji inspektorji, referenti in tajniki ministrstva za prosveto ali bivšega ministrstva za vere iz II. kategorije, prav tako pa tudi učitelji narodnih šol, ne glede na to, ali imajo izpit za šolskega nadzornika, če imajo najmanj petnajst let efektivne učiteljske službe.

Pomožni referenti in pomožni tajniki se postavljajo in napredujejo povsem po zakonu o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923.; napredovati morejo eni in drugi v vse skupine II. kategorije.

§ 177.

Vkljub § 73. tega zakona se smejo še nadalje obdržati v službi zabavilje, ki so pokazale v dosedanjem delovanju poseben uspeh in posebno sposobnost.

§ 178.

Dokler ni zadostnega števila kandidatov za banske in sreske šolske nadzornike s kvalifikacijo iz tega zakona, se smejo postavljati na ta mesta tudi kandidati z nižjim tečajem višje pedagoške šole, ki so se odlikovali v službi ter so prebili kot sreski nadzorniki najmanj štiri leta; prav tako se smejo postavljati učitelji narodnih šol z najmanj petnajstimi leti državne službe, če so se odlikovali z delovanjem v šoli in z delovanjem za narodno izobraževanje. Ti imajo vse prejemke po § 118. tega zakona.

§ 179.

Dokler se ne popolnijo mesta sreskih šolskih nadzornikov v zmislu tega zakona, se minister za prosveto pooblašča, da sme poveriti v poedinah srezih opravljanje te službe šolskim upraviteljem. V tem času so ti upravitelji oproščeni pouka v razredu; vendar pa morajo opravljati dolžnosti šolskega upravitelja in obdržati vse pravice, združene z opravljanjem te dolžnosti.

§ 180.

Državni učitelji na šolah za nezadostno razvite in defektne otroke uživajo, če imajo za to vrsto pouka posebno izobrazbo in izpit, poleg stanovanja, odnosno stanarine, po §§ 29. in 84. tega zakona, doklado po členu 7. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923.

Plačevanje stanarine tem učiteljem se uredi po § 15. tega zakona.

§ 181.

Minister za prosveto se pooblašča, da predpiše v dveh mesecih od dne, ko stopi ta zakon v veljavo, obči pravilnik za uporabljanje tega zakona.

§ 182.

Minister za prosveto se pooblašča, da odredi položaj vsem onim učnim osebam, ki niso posebe omenjene v tem zakonu, a se zatečejo v državni službi, ko stopi ta zakon v veljavo. Minister jih sme po njih kvalifikaciji in državnih potrebah pridržati v službi, upokojiti ali razrešiti dolžnosti, če niso pridobile pravice do pokojnine.

§ 183.

Ta zakon stopi v veljavo, ko se razglasi v »Službenih Novinah«.

Takrat prestanejo veljati v vsej kraljevini vsi dosedanja zakoni, vse zakonske naredbe, uredbe in vsi ostali predpisi, ki so se nanašali na narodne šole.

Našemu ministru za prosveto priporočamo, naj razglasi ta zakon, vsem Našim ministrom, naj skrbijo za njegovo izvrševanje, oblastvom zapovedujemo, naj postopajo po njem, vsem in vsakomur pa, naj se mu pokoravajo.

V Beogradu, dne 5. decembra 1929.;

O. N. br. 97.948.

Aleksander s. r.

Minister za prosveto:	Predsednik
Bož. Ž. Maksimović s. r.	ministrskega sveta,
Videl in pritisnil	minister za notranje posle,
državni pečat	častni adjutant
čuvar državnega pečata;	Njegovega Veličanstva
minister pravde:	kralja,
dr. M. Sršić s. r.	divizijski general:
(L. S.)	Peter Živković s. r.

111.

Mi

Aleksander I.,

po milosti božji in narodni volji
kralj Jugoslavije,

predpisujemo in proglašamo na predlog Našega ministra za poljedelstvo po zaslišanju predsednika Našega ministrskega sveta

Zakon

o plačah, stalnih mesečnih in ostalih dokladah in prejemkih, napredovanju in pokojninskih prejemkih učiteljev na srednjih in strokovnih šolah v resortu ministrstva za poljedelstvo.*

§ 1.

Direktorji, profesorji, suplenti in učitelji kmetijstva na srednjih (kakor tudi nižjih in specialnih) kmetijskih šolah in načelnik, odnosno inspektor odseka za kmetijsko šolstvo pri ministrstvu za poljedelstvo se izenačujejo glede napredovanja, plač, stalnih mesečnih in ostalih doklad in prejemkov v aktivni službi in v pokoju z direktorji, profesorji, suplenti in učitelji veščin na srednjih šolah, odnosno z načelniki in inspektorji pri ministrstvu za prosveto iste kvalifikacije, po zakonu o srednjih šolah z dne 31. avgusta 1929., P. br. 19.311.

§ 2.

Prevedba po tem zakonu na nove prejemke se mora izvršiti po § 117. zakona o srednjih šolah z dne 31. avgusta 1929., P. br. 19.311, z dostavkom, da je treba računati za napredovanje vsa službena leta, prebita v resortu ministrstva za poljedelstvo.

§ 3.

Prejemki po tem zakonu začno teči za uradnike na državnem proračunu od dne 1. oktobra 1929., njih zvišani prejemki pa se bodo izplačevali v breme prihrankov po proračunu ministrstva za poljedelstvo za leto 1929./1930., ki se morajo takoj vnaprej izvesti tudi po knjigah, čim stopi ta zakon v veljavo. V ta namen sme vršiti minister za poljedelstvo virementiranje po vseh partijah osebnih razhodkov tega proračuna.

§ 4.

Vse dosedanje odredbe o honoriranju rednih učiteljev prestanejo veljati.

§ 5.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše in ko se razglasi v «Službenih Novinah».

Našemu ministru za poljedelstvo priporočamo, naj razglasi ta zakon, vsem našim ministrom, naj skrbe za njegovo izvrševanje, oblastvom zapovedu-

jemo, naj postopajo po njem, vsem in vsakomur pa, naj se mu pokoravajo.

V Beogradu, dne 10. januarja 1930.

Aleksander s. r.

Minister za poljedelstvo:

dr. Frangeš s. r.

Videl in pritisnil

državni pečat

čuvár državnega pečata,

minister pravde:

dr. M. Srškić s. r.

(L. S.)

Predsednik

ministrskega sveta,

minister za notranje posle,

častni adjutant

Njegovega Veličanstva

kralja,

divizijski general:

Peter Živković s. r.

112.

Mi

Aleksander I.,

po milosti božji in narodni volji

kralj Jugoslavije,

predpisujemo in proglašamo na predlog Našega ministra za socialno politiko in narodno zdravje po zaslišanju predsednika Našega ministrskega sveta

Zakon

o podpori za asanacijo vasi.*

§ 1.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje se pooblašča, da sme dovoljevati brezobrestna posojila iz kreditov, ki se vsako leto odobrujejo v proračunu ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje kot dotacije sanitetnemu fondu za asanacijo vasi.

§ 2.

Posojila se smejo dovoljevati za gradnjo malih vaških vodovodov, cistern, vodnjakov, kanalizacij, ljudskih kopališč, vzornih kmetijskih hiš in za izvajanje tudi drugih del za pospeševanje higijene na kmetih.

§ 3.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje dovoljuje iz kreditov, določenih v § 1. tega zakona, po pokazani potrebi in sorazmerno s številom prebivalstva kraljevskim banskim upravam dotacije, iz katerih porazdeljujejo banske uprave upravnim občinam na kmetih brezobrestna posojila za potrebe asanacije vasi. Ta brezobrestna posojila smejo znašati največ 50 % proračunske vsote za izvajanje podobnih asanacijskih del. Ta se smejo odobriti samo, če prispeva ostale stroške za asanacijska dela občina, ki se ji posojilo dovoli, bodisi v delovni moči, bodisi v denarju, in če odda pristojni higienski zavod s higienskega stališča ugodno mnenje o potrebi izvajanja teh del in odobri potrebne projekte za izvajanje del.

* «Službene Novine kraljevine Jugoslavije» z dne 18. januarja 1930., št. 13/V.

* «Službene Novine kraljevine Jugoslavije» z dne 17. januarja 1930., št. 12/IV.

§ 4.

Podeljena posojila se morajo vrniti v desetih letih, njih odplačila pa se vlagajo v sanitetni fond pri Državni hipotekarni banki in služijo za dajanje novih posojil v isti namen.

§ 5.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje predpiše sporazumno z ministrom za gradbe pravilnik in vse potrebne odredbe glede izvajanja del za asanacijo vasi.

§ 6.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi z dnem, ko se razglasi v »Službenih Novinah».

V Beogradu, dne 10. januarja 1930.

Aleksander s. r.

Minister
za socialno politiko
in narodno zdravje:
dr. M. Drinković s. r.
Videl in pritisnil
državni pečat
čuvár državnega pečata,
minister pravde:
dr. M. Srškić s. r.

Predsednik
ministrskega sveta,
minister za notranje posle,
častni adjutant
Njegovega Veličanstva
kralja,
divizijski general:
Peter Živković s. r.

(L. S.)

Uredbe osrednje vlade.

113.

Pravilnik

za izvrševanje odredb o verskem pouku po zakonu o srednjih šolah in zakonu o učiteljskih.*

§ 1.

Nižji in višji tečajni izpit kakor tudi dopolnilni izpit se morejo opravljati tudi v privatni srednji šoli (§ 58. zakona o srednjih šolah) in priznati od ministra za prosveto, če to predlaga odposlanec ministra za prosveto.

§ 2.

Cisto dijaška društva ne smejo biti na plemen-ski ali verski podstavi (§ 67. zakona o narodnih šolah in § 46. zakona o učiteljskih). Zunaj šole smejo biti učenci srednjih šol člani verskih društev svoje verske zajednice.

* »Službene Novine kraljevine Jugoslavije» z dne 15. januarja 1930., št. 10/III.

§ 3.

Suplenti verouka opravljajo profesorski strokovni izpit za srednje šole (§ 73. zakona o srednjih šolah) po odredbah, ki jih predpiše minister za prosveto v sporazumu s pristojnim verskim oblastvom.

§ 4.

Enkrat na leto sme predstavnik pristojnega verskega oblastva nadzirati poučevanje verouka. Učitelje verouka razreši minister za prosveto veroučiteljske dolžnosti, če to zahteva pristojno versko oblastvo zato, ker njih poučevanje verouka nasprotuje cerkvenim naukom.

Učitelji verouka se premeščajo in odpuščajo v sporazumu s pristojnim verskim oblastvom.

§ 5.

Odredbe za izpolnjevanje verskih dolžnosti učencev predpiše minister za prosveto v sporazumu s pristojnim verskim oblastvom.

§ 6.

Učni načrti in program za poučevanje verouka na srednjih šolah in učiteljskih predpiše minister za prosveto v sporazumu s pristojnim verskim oblastvom.

V Beogradu, dne 14. januarja 1930.;

S. N. br. 1119.

Minister za prosveto:

Bož. Ž. Maksimović s. r.

114.

Pravilnik

za izvrševanje odredb o verskem pouku in privatnih šolah po zakonu o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929.*

§ 1.

Roditelji ali zakoniti varuhi (skrbniki) otrok izrekajo željo, ali poučuj njih otroke v verouku duhovnik ali učitelj dotične konfesije (§ 43. zakona o narodnih šolah), ob vpisu svojih otrok v prvi razred narodne šole.

Ta njih izjava velja za vso dobo osemletnega šolanja njih otrok v narodnih šolah ter se ne more v nobenem primeru izpremeniti.

To izjavo hrani šolski upravitelj v šolskem arhivu.

§ 2.

Da se usposobijo učitelji za poučevanje verouka v narodnih šolah, morajo opravljati učiteljski kandidati poseben izpit.

Program za ta izpit kakor tudi sestavo izpraševalne komisije odreja minister za prosveto v spo-

* »Službene Novine kraljevine Jugoslavije» z dne 15. januarja 1930., št. 10/III.

razumu z vrhovnim verskim predstavništvom v kraljevini Jugoslaviji (za katoličane: predsedništvo škofovskih konferenc).

V kandidatovo diplomu se postavi besedilo: »usposobljen za poučevanje verouka v narodnih šolah učencev veroizpovedanja».

§ 3.

Učitelji, ki so usposobljeni za poučevanje verouka v narodnih šolah, ga ne smejo poučevati brez izrečne dovolitve pristojnega cerkvenega oblastva.

§ 4.

Veroučitelji, ki imajo uradniško svojstvo, prejemajo plačo od države. Ostalim veroučiteljem sme dovoliti dotična občina primerno nagrado.

§ 5.

Enkrat na leto sme predstavnik pristojnega verskega oblastva nadzirati poučevanje verouka.

Učitelje, ki poučujejo verouk, kakor tudi ostale veroučitelje razreši minister za prosveto veroučiteljske dolžnosti, če to zahteva pristojno versko oblastvo zato, ker njih poučevanje verouka nasprotuje cerkvenim naukom.

§ 6.

Učni načrt in program iz verouka predpisuje minister za prosveto v sporazumu z vrhovnim predstavništvom dotične konfesije v kraljevini Jugoslaviji (za katoličane: predsedništvo škofovskih konferenc).

§ 7.

Čisto dijaška društva ne smejo biti na plemenski ali verski podstavi. Zunaj šole smejo biti učenci narodnih šol člani verskih društev svoje verske zajednice.

§ 8.

Razen zgolj šolskih slavnosti se smejo udeleževati učenci samo onih javnih slavnosti in javnih prireditev, ki so obdržavnega ali občenacionalnega značaja ali so v tesni zvezi s šolo (§ 69. zakona o narodnih šolah). Ta odredba se ne nanaša na verske slavnosti in verske obrede učencev.

§ 9.

Na predlog odposlancev ministra za prosveto, ki so prisostvovali diplomskemu učiteljskemu izpitu na privatnih učiteljskih, sme minister za prosveto nostrificirati diplome tudi učiteljskim kandidatom iz teh šol.

Kandidat s tako diplomu se sme postaviti za učitelja državne narodne šole.

§ 10.

Za stalnega veroučitelja se potrdi začasni veroučitelj, ki je opravil posebni veroučiteljski strokovni državni izpit.

§ 11.

Ob katerih dneh naj vodijo učitelji otroke v cerkev, odredi minister za prosveto v sporazumu s predstavniki vseh konfesij, priznanih v državi (za katoličane: predsedništvo škofovskih konferenc) in v soglasnosti s predsednikom ministrskega sveta.

§ 12.

Dovolitve iz § 81., tretjega odstavka, zakona o narodnih šolah ni treba zahtevati za posle cerkvenega pevca in organista; vendar pa se ti posli ne smejo opravljati na škodo redne učiteljske dolžnosti.

§ 13.

Nadzorstvo nad veroučiteljevim delovanjem in vedenjem, ki ga vrši šolski upravitelj po § 114., šestem odstavku, zakona o narodnih šolah, je disciplinskega značaja. To nadzorstvo se nanaša samo na verski pouk.

§ 14.

Odredbe §§ 156. in 157. zakona o narodnih šolah se ne nanašajo na verska društva.

§ 15.

Odredbe § 168. zakona o narodnih šolah se izvrše v sporazumu s pristojnim verskim oblastvom.

V Beogradu, dne 14. januarja 1930.;

O. N. br. 3041.

Minister za prosveto:

Bož. Ž. Maksimović s. r.

Razne objave iz «Službenih Novin».

Številka 16 z dne 22. januarja 1930.:

Ukaz Njegovega Veličanstva kralja z dne 4. januarja 1930.: Premeščen je po službeni potrebi k rudarskemu glavarstvu v Ljubljani za rudarskega referenta v 5. skupini I. kategorije ing. Močnik Josip, dosedanji direktor državnega rudnika v Mostar v isti skupini iste kategorije.